

Bir Yusuf Masalında Değer Yolculuğu

Value Journey in A Bir Yusuf Masalı

Yasin BAYRAKTAR

Yüksek Lisans Öğrencisi, Sakarya Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi, Değerler Eğitimi

bayraktarzade7@gmail.com

0000-0003-1413-3341

Sevgi COŞKUN KESKİN

Prof. Dr., Sakarya Üniversitesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü

0000-0002-8477-6134

Dr.sevgicoskun@gmail.com

Abstract:

The aim of this research is to determine the values and skills in the poems of the poet / thinker İsmet Özel's Bir Yusuf Masalı, and to reveal his determinations of human dilemmas in modern times. The research, in which the singular scanning model was used, was carried out on eleven poems in the work called Bir Yusuf Masalı, published by the poet in 2000 from Şule Publishing. Document analysis was used as a data collection tool in the research. The literature needed on the subject was searched, the poems in the work were divided into sections and subjected to descriptive analysis. After the findings obtained from the analyzes were examined by the field experts, samples were selected from the default explanations and reported. Qur'an and Sunnah, courage/courage, love of nature, innocence, perseverance, honesty, compassion, prudence, wisdom, labor, love, responsibility, justice, humility, shame, balancing act., peace-loving, generosity, modesty. Values and personality traits were found. In addition, skills such as questioning existence and truth, trying to understand, self-evaluation, grasping the nature of human beings, deep thinking, original thinking, choosing and making decisions with free will, being in search and taking action were identified that support the values mentioned. The findings may represent an effort to reveal the values in the works of İsmet Özel, an artist who is not fully understood by the society.

Keywords:

İsmet Özel, Bir Yusuf Masalı, Values Education, Modernism, Postmodernism

Özet

Bu araştırmanın amacı, şair/düşünür İsmet Özel'in Bir Yusuf Masalı adlı eserinde bulunan şiirlerde yer alan değer ve becerileri belirleyerek kendisinin modern zamanlardaki insan çıkmazlarına ait tespitlerini ortaya koymaktır. Tarama modellerinden tekil tarama modelinin kullanıldığı araştırma, şairin 2000 yılında Şule Yayınlarından çıkardığı Bir Yusuf Masalı adlı eserde bulunan on bir adet şiir üzerinde yürütülmüştür. Araştırmada veri toplama aracı olarak doküman analizi kullanılmıştır. Konuyla ilgili olarak ihtiyaç duyulan literatür taranmış, eserdeki şiirler bölümlere ayrılarak betimsel analizine tabi tutulmuş, yapılan analizlerden elde edilen bulgular alan uzmanları tarafından incelendikten sonra varsayılan açıklamalardan örnekler seçilerek raporlaştırılmıştır. İlgili eserde Kuran ve Sünnet, cesaret/mertlik, tabiat sevgisi, masumiyet, azim, dürüstlük, merhamet, mürüvvet, bilgelik, emek verme, sevgi, sorumluluk, adalet, haya, utanma, ölçülü olma, barışsever olma, cömert olma, tevazu sahibi olma gibi değerlere ve kişilik özelliklerine rastlanılmıştır. Ayrıca bahsedilen değerleri destekleyen varoluşu ve hakikati sorgulama, anlama çabasında olma, öz değerlendirme, insanın mahiyetini kavramak, derin düşünme, özgün düşünme, özgür iradeyi seçme ve karar verme, arayış içinde olma, eyleme geçme gibi beceriler tespit edilmiştir. Elde edilen bulgular, toplum tarafından tam olarak anlaşılmayan bir sanatçı olan İsmet Özel'in eserlerindeki değerlerin ortaya konmasında bir çaba arz edebilir.

Anahtar Kelimeler:

İsmet Özel, Bir Yusuf Masalı, Değerler Eğitimi, Modernizm, PostModernizm

Giriş

“Değer” ifadesi Türk Dil Kurumu sözlüğünde “Bir ulusun sahip olduğu sosyal, kültürel, ekonomik ve bilimsel değerlerini kapsayan maddi ve manevi öğelerin bütünü” olarak tanımlanmıştır (Türk Dil Kurumu Sözlüğü, 2021). Bu kavramın karşılığı olarak Fransızca da kullanılan “valuer” kelimesi Latin kaynaklı olup “savaş esnasında sergilenen cesaret” anlamına

gelmektedir. Eğitim ise insanda belirli bir anlayış ve ölçüte göre birtakım davranış değişikliklerini hedefler. TDK sözlüğünde eğitim “Çocukların ve gençlerin toplum yaşayışında yerlerini almaları için gerekli bilgi, beceri ve anlayışları elde etmelerine, kişiliklerini geliştirmelerine okul içinde veya dışında, doğrudan veya dolaylı yardım etme” şeklinde ifade edilmiştir (Türk Dil Kurumu Sözlüğü, 2021). Dolayısıyla değerler eğitimi, tedrisatın ahlaki tarafına kıymet veren ve öğrencilerin fiili bakımdan müspet nitelikler geliştirmelerini sağlayan faaliyet olarak ifade etmek mümkündür.

Değerler eğitimi genel itibariyle karakter eğitimi ile birlikte tarif edilmiştir ancak Turan (2014: 77), karakter eğitimi mefhumun rahat bir şekilde izah edilemeyeceğini ifade etmektedir. Zira karakter, değer, ahlak kavramları arasındaki benzerlik birbirlerinden ayırt edilmesinde güçlük yaşanmasına sebebiyet vermektedir. Kaymakcan ve Meydan (2014: 187) karakter eğitimi kavramının literatürde değerler eğitimi ile yakın manada veya değerler eğitimi kavramı yerine bir şemsiye kavram olarak kullanıldığı belirtmektedir. Bu sebepten ötürü olsa gerek uluslararası alanda karakter eğitimi; değerler eğitimi, ahlak eğitimi, etik eğitimi, kişisel ve toplumsal eğitim, vatandaşlık eğitimi, kamu eğitimi, dini eğitim, moraloji ve demokratik eğitim şeklinde farklı isimler altında yürütülmektedir.

Değerler eğitimi, günümüze kadar çeşitli isimlerle tanımlansa da tarihin çok eski devirlerinden beri süregelen bir faaliyettir. Kuran’ı Kerim’de Allah-u Teâlâ, Nahl Suresi 36. ayette insanlara insanlık tarihinin başından beri birer değer eğitimcisi olarak tanımlanabilecek peygamberler gönderdiğini ifade etmektedir. Gerek antik Yunan’da ilk çağ filozofları gerek Mısır, Hint, Çin medeniyet sahalarındaki düşünür ve liderler yaşadıkları toplumlara ahlak, hikmet, insanlık gibi konularda katkıda bulunmuşlardır.

Değer eğitimiyle alakalı olarak Türk tarihi incelendiğinde İslamiyet’ten önce Türk milletinde “Alp” tipinin hâkim olduğu anlaşılmaktadır. Türk destanlarında Alpler; cesaret, merhamet, yiğitlik, azimlilik gibi karakter özellikleriyle ön plana çıkmıştır. İslamiyet’in kabulüyle birlikte “Alp” tipine “Erenlik” de eklenerek mistik ve uhrevi bir velilik, olgunluk karakteri zuhur etmiş, Türk çocukları kâmil bir “Alperen” olarak yetiştirilmeye çalışılmıştır (Coşkun Keskin, 2021). Bunun en güzel örneklerini Dede Korkut adlı yapıtta görmek mümkündür. Ayrıca Yusuf Has Hacip tarafından kaleme alınan Kutadgu Bilig adlı eser dünyaca ünlü bir değer eğitimi kitabıdır. Selçuklu, Osmanlı dönemlerinde özellikle sınırları Kuran ve Hadis çerçevesinde çizilmiş ve menşeyi bu iki temel kaynaktan alan bir değer eğitimi anlayışı hâkim olmuştur (Akyüz, 2021). Cumhuriyetle birlikte Laiklik kavramının anayasaya girmesiyle

kaynağını ilahi olandan değil beşerî olandan alan bir anlayış hüküm bulmuş ve evrensel/batılı değerlerin hâkim olduğu bir paradigma ortaya konmuştur.

Millî Eğitim Bakanlığına bağlı okullarda okutulan Türkçe, Sosyal Bilgiler, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi, Türk Dili ve Edebiyatı gibi derslerin öğretim programlarında açık ve örtük olarak değerler eğitime yer verilmektedir. Özellikle Türkçe ve Türk Dili ve Edebiyatı dersleri, içerikleri ve nitelikleri bakımından edebi eserler vesilesiyle milli ve evrensel değerlerin yeni nesillere aktarımı hususunda öne çıkmaktadır. Bu durum Yaman vd. tarafından şöyle ifade edilmiştir (Yaman vd.,2009,105):

“21. yüzyılın yetiştirmeyi amaçladığı bireylerin taşınması gereken temel becerilerin başında milli, manevi ve evrensel değerlere duyarlı olma; kişisel ve sosyal değerlere önem verme ve estetik zevk kazanma becerileri gelmektedir. Öğrencilerin söz konusu becerileri kazanmasında Türkçe derslerinin ayrı bir yeri vardır. Türkçe derslerinde, farklı edebi eserler aracılığıyla öğrencilerin konuşma, yazma, okuma ve dinleme becerilerini geliştirmesi hedeflenmekte ve ayrıca incelenen eserlerdeki değerler öğrencilere aktarılmaktadır.”

Türkçe ve edebiyat derslerinin önemi ifade edilirken değer eğitiminde kullanılacak olan edebi metinlerde bulunması gereken nitelikler ve bu metinlerin önemi hakkında Özbay vd. şunları söylemiştir (2011, 25):

“Metinler içerisinde toplumun duyusu, düşünuş ve estetik zevkini yansıtan edebi metinlerin ayrı bir yeri vardır. Türkçe derslerinde Türk edebiyatının da seçkin eserlerinden örnek metinlere yer verilmelidir. Bu metinler, Türk’ün hayata bakışını öğrenciye sezdirmesi bakımından önemlidir.”

Bu bağlamda çalışmada, Türk edebiyatındaki önemli eserlerden biri olan Bir Yusuf Masalı adlı şiir kitabı değer odaklı incelenmekte ve bu yolla okurlara bir değer perspektifi sunmak amaçlanmaktadır.

Türkiye’de değerler eğitimiyle alakalı olarak birçok çalışma yapılmıştır. Akkiprik 2007, Aydın 2008, Baykent 2008, Baysal ve Korucu 2005, Çağatay 2009, Çokdolu 2013, Demir 2008, Gündoğdu 2010, Gökçek 2007, Katılmış 2010, Keskin 2008, Kıroğlu 2009, Uysal 2008, Üstünyer 2009, Yazıcı 2008, Yüksel 2013 gibi araştırmacılar değerler eğitimiyle alakalı çalışmalar gerçekleştirmiştir. Değerler eğitimi ile ilgili yapılan çalışmalar incelendiğinde şair İsmet Özel ile alakalı olarak değer perspektifinden bir çalışma yapılmadığı anlaşılmaktadır.

İnsanlığın Ortak Değerleri olarak Şiirler, Şairler ve İsmet Özel

İnsanlık var olduğundan beri güzellik ve estetiğin izini sürmüştür. İlk çağlardan bu yana insanoğlunun ürettiği eşyalar, inşa ettikleri mabetler, ortaya koyduğu eserler bu arayışın

tezahürü olmuştur. Bu açıdan bakıldığında insanoğlunun serüveninin bir estetik macerası olduğu anlaşılabılır.

İnsanın duygu ve düşüncelerine tesir eden en önemli sanat dallarından biri de şiirdir. Şiirin potansiyel olarak sahip olduğu derinlik ve estetik kabiliyeti, insanın dar kalıplarının ötesine geçmesine, aşkın olana ulaşmasına, varlığının darlığından kurtulmasına vesile olmuştur. Şiir vasıtasıyla toplumların sahip olduğu değerler yaşanan çağa ve ötesine aktarılmıştır. Yaşamı şekillendiren kutsal metinler şiir formatında indirilmiş, toplumlara yön veren edebi eserlerin, destanların, masalların birçoğu şiir şeklinde yazılmıştır. İsmet Özel Şiir Okuma Kılavuzu adlı eserinde şiir hakkında şunları söylemiştir (Özel,2004,50):

“Şiir başkaldırıların, haksızlığa uğrayanların sesidir. Evet, çünkü şiir çoğunluğun kabullerindeki hapishaneyi, herkesin rahatlık duyduğu değerlerdeki işkence aletini görebilme ayrıcalığına sahip insanların yakınlık duyduğu bir etkinliktir. Şiir okumak bu büyük hapishanedeki kardeşlerin birbirlerinden haberdar olmalarına, işkenceye birlikte direnmelerine yarar.”

1963 yılında yayımladığı ilk şiirlerinden günümüze kadar İsmet Özel; sanat, düşünce ve edebiyat alanındaki önemli isimlerden biri olmuştur. Özel’in düşünce dünyasına muhalif kesimler bulunmasına rağmen şair kimliğinin yetkinliği tartışılmaz bir mutabakat arz etmiştir. 1960 kuşağının önde gelen eleştirmenlerinden biri olan Eser Gürsoy, İsmet Özel şiirleri ve şair hakkında “... kendi kuşağı içerisinde en dikkat çekici şiirdir. Kendisinden sonra gelen şairleri bu kuşakta onun kadar etkileyen bir başka şair olmamıştır” demiştir (Gürson,1966).

Şair; Geceleyin Bir Koşu (1966), Evet İsyan (1969), Cinayetler Kitabı (1969), Celladıma Gülümserken Çektirdiğim Son Resmin Arkasındaki Satırlar (1984), Erbain (1987), Bir Yusuf Masalı (2000), Çatlayacak Kadar Aşkı (2003), Not Being A Jew (2005) adlı şiir kitaplarıyla bilinmektedir. Aynı zamanda deneme ve düzyazı alanında da önemli eserler vermiştir. Şiir Okuma Kılavuzu (1980), Üç Mesele (1978), Zor Zamanda Konuşmak (1984), “Cuma Mektupları” Serisi, Kalın Türk (2006), Desem Öldürürler Demesem Öldüm (2012), Waldo Sen Neden Burada Değilsin? (1988), Gariplerin Kitabı (1979), Bilim Kutsal Bir İnektir (1997) bunlardan bazılarıdır. Sanat ve düşünce hayatında birçok konferans, televizyon programı, söyleşi gerçekleştiren şair İstiklal Marşı Derneğinin kurucusu ve onursal başkanı olarak yazın ve tefekkür faaliyetlerine devam etmektedir.

Şair, Bir Yusuf Masalı adlı eserinde modern dünyanın yön tayin edici algı rüzgarları karşısında bir yaprak misali direncini kaybetmiş ve edilgen konumda olan insanoğluna bir

modern zaman macerası sunmuş ve insanlığın izini sürmesi gereken değerleri hatırlatmıştır. Zira şair modernliğin beraberinde getirdiklerini insan şerefine yakışır bir hayata mâni olarak görmüştür (Özel, 2013). Modernlik Marx ve Adorno'ya göre yaratıcı fakat tahripkâr, yıkıcı, şiddete dayalı söylemler, pratikler ve hegemonya biçimleri üreterek varlığını sürdürmeye çalışan bir sistemdir. Postmodernlik ise, Baudrillard'a göre tüketici, düzleştirici, her şeyi izafeleştirici, mübahlaştırıcı, simülatif/yanıltıcı ve ayartıcı bir değerler organizasyonudur (Kaplan, 2017). Dolayısıyla insanlık son yüzyılda Hz. Yusuf'un düştüğü kuyuyu andıran bir karanlığa hapsolmuştur. Modern çağ; günümüz insanına Yusuf peygamberin kardeşleri gibi sinsice yaklaşp onu kör kuyularda yapayalnız bırakmıştır. Bu durumu şair Bir Yusuf Masalı adlı eserinde geçen Naat adlı şiirinde dile getirmiştir.

Şairin düşünce ve sanat anlayışı hakkında birçok çalışma yapılmıştır: Celal Fedai'ye ait İsmet Özel'in Hayatı, Edebi Şahsiyeti ve Şiirleri Üzerinde Bir İnceleme, İbrahim Tüzer'in hazırladığı İsmet Özel Şiire Damıtılmış Hayat adıyla kitaplaştırdığı doktora tezi, Ahmet Kaya'nın İsmet Özel, Hayatı, Şiiri ve Poetikası adlı doktora tezi, Hasan Aktaş'ın İsmet Özel'in Amentüsü adlı çalışması, Cihan Oğuz'un Değişme Sürecinde Türk Toplumuna ve İsmet Özel'de Ulusal Kimlik Arayışı adlı tezi, Tabip Gülbay'ın hazırladığı İsmet Özel'de Yabancılaşma yüksek lisans tezi bunlardan birkaçıdır. Şair hakkında akademik çalışmaların dışında çeşitli kitaplar da yayımlanmıştır: Fatih Öztürk, Sokrates ve İsmet Özel; Selahattin Yusuf, Bir Masal İsmet Özel'i; Reşit Güngör Kalkan, Ben İsmet Özel Şair adlı kitaplar bunlara örnek olarak verilebilir.

Yapılan çalışmalar incelendiğinde İsmet Özel'e ait eserlerin değerler ve değer eğitimi perspektifinden incelenmediği görülmektedir. Çalışmada İsmet Özel'in Bir Yusuf Masalı adlı kitabı incelenmiş ve eserde bulunan şiirlerin hangi değer ve becerileri barındırdığı, hangi değersizlikleri eleştirdiği sorusuna yanıt aranmaya çalışılmıştır. Özgün bir şair/filozof olan sanatçının şiirlerinden elde edilen bulgularla “insanlığın modern çıkmazlarının” izah edilmesine gayret gösterilmiştir.

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada tarama modellerinden tekil tarama modeli kullanılmıştır. Bilindiği üzere tekil tarama modelleri anlık durumları incelemede kullanılmaktadır. Çalışmada İsmet Özel'in Bir Yusuf Masalı adlı eseri bu modele dayalı olarak doküman incelemesi yöntemiyle incelenmiştir.

Doküman inceleme, olgularla alakalı olarak yayınlanan kitap,dergi vb. yazılı materyalleri incelemek maksadıyla kullanılan bir nitel araştırma yöntemidir (Karasar, 2008: 183).

Çalışma Materyali

Bu çalışmada veri kaynağını şairin 2000 yılında Şule Yayınlarından çıkardığı Bir Yusuf Masalı adlı eserde bulunan on bir adet şiir oluşturmaktadır. 11 şiir bulunan eserdeki şiirler sırasıyla şunlardır:

Münacaat (B1),	İnsanoğlunun tabiattan koparak şehre hapsolmasının yaşadığı manevi bunalımlardan bahsetmiştir.
Naat (B2),	Modern insanın yaşadığı sorunların çözüm kaynağının insanlığa bir nur ve rahmet örneği olarak gönderilmiş olan Hz. Peygamber a.s olduğu dile getirilmiştir.
Sebeb-i Telif (B3),	Şairin özgün olabilme çabasını evrensel bir kavram olan aşk üzerinden dile getirme çabasıdır.
Dibace (B4),	Dünyanın ham olduğu dönemlerdeki haline imrenerek insanın Allah'tan kopuş süreciyle yarım ve eksik olarak yerküreyi kendi meseleleriyle dolduruşunu dile getirişidir.
Birinci Bab: Şivekârın Çıktığıdır (B5),	Eserin odak noktası olan Yusuf'u ve Şivekâr adlı bir genç kızın arayışını dile getirişidir.
İkinci Bab: Yusuf'un Kaçırılışıdır (B6),	Kendi benliğinin bilincine varma sürecinde yazgısı başkaları tarafından oluşturulan insanoğlunun yaşadıklarını Hüsn ü Yusuf üzerinden anlattığı şiirdir.
Üçüncü Bab: Şivekârın Yolculuğudur (B7),	Şiir genç bir kız olan Şivekâr'ın Yusuf'a ulaşma çabası verirken yaşadıklarını dile getirmiştir.
Dördüncü Bab: Bir Yusuf Bir Şivekâr (B8),	Şiir Şivekâr'ın arayışının bir karşılık bulması ve Yusuf ile vuslata erdiklerinde başlarından geçenleri anlatmaktadır.
Beşinci Bab: Dönüş (B9),	Dönüş şiiri Yusuf'u kaçıran cinlerin Şivekârı aralarında istemeyişi neticesinde genç kızın insan alemine dönüşü ve Yusuf'a tekrar kavuşma sürecinde yaşadıklarını işlemektedir.

Altıncı Bab:İns ü Cin (B10),

Yusuf'un insanlık ve cinlik sınırında verdiği sınavı Ademoğlunun ahlak ve davranış gerçeklerini gün yüzüne çıkararak sunmaktadır.

Yedinci Bab: Suyun Sızladığıdır (B11)

İnsanlar için mutlu sonla neticelenen sürecin Yusuf için geçerli olmadığını dile getirmektedir.

Verilerin Toplanma Süreci ve Analizi

Çalışmanın verileri ise betimsel analiz ile değerlendirilmiştir. Betimsel analiz, farklı veri toplama yöntemleriyle toplanan verilerin daha önceden belirlenmiş temalara göre özetlenerek yorumlanmasını içeren bir nitel veri analiz türüdür. Bu analiz türünde araştırmacı, verileri etkileyici bir biçimde gösterebilmek maksadıyla doğrudan alıntılar yapabilir. Burada temel amaç elde edilmiş olan bulguların okuyucuya özetlenmiş ve yorumlanmış bir biçimde sunulmasıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2003). Betimsel analiz dört aşamada gerçekleşmektedir:

Betimsel analiz için bir çerçeve oluşturma. Eserde bulunan ve yukarıda çalışma materyalleri başlığında yer alan şiirler tasnif edilmiş ve her şiir kendi içerisinde bölüm bölüm ayrılmış, bunlara kısım numarası verilmiştir. Bilgisayar ortamında veri işleme için hazırlanan tablolar üzerine şiirler kısım kısım aktarılmıştır. Hazırlanan tablolarda her bir şiir, şiirde ele alınan beceri ve değerler ile şiirde eksikliği hissedilen değerler kategorilendirilerek betimsel analize zemin hazırlayacak bir çerçeve oluşturulmuştur. (bkz. Tablo 1)

Tablo 1. Betimsel analiz çerçevesi örneği			
Kısım No	Şiir Bölümü B2: Naat	Vurgulanan Değer / Beceri	Eksikliği vurgulanan değer / Beceri
16			

Tematik (Kategorisel) Çerçeveye Göre Verilerin İşlenmesi. Bu aşamada oluşturulan betimsel çerçeve bağlamında şiirler analiz edilmiş ve tablo 1'e işlenmiştir. Bu süreçte ilgili anlamlar kimi yerde ifade ettiği kavramlara **doğrudan** işaret ederken, kimi yerde ise o kavramın eksikliğini vurgulayacak şekilde **zıddıyla** yer almış ve bunlarla ilgili kodlamalar yapılmıştır. Örneğin Naat (B2/16) adlı şiirde geçen “Öğretmek için cephe nedir/ Kıyam etti/ Torunu

kucağında/ Dönünce bütün gövdesiyle döndü/ Bir bu anlaşılıysaydı son yüzyılda/ Bir bilinebilseydi/ Nedir veçhe” (sf.24) kısmında Hz. Muhammed’in (s.a.v) insanlığa yön tayin edici bir lider olduğu **Kuran ve Sünnet** kodu altında **doğrudan** vurgulanmış iken aynı şiirde bulunan (B12/10) “*Artık kimse bize haber vermeyecek/ Hemen şu tepenin ardında/ Saldırmaya hazır ve müsella/ Bir düşman taburu durduğunu/ Çünkü gerçekten yok/ Böyle bir ordu/ Bir düşmanımız kaldı /Kendi / Dudaklarımız / Arasında”* (sf.22) mısralarında bu kodun insan hayatındaki eksikliği dile getirilmiş, **Kuran ve Sünnet** kodu **zıddıyla** işlenmiştir.

Bulguların tanımlanması. Kategorisel çerçevesi belirlenen veriler, kolayca anlaşılması ve okunabilmesi için şiirden de alıntılar yapılarak bulgular bölümüne tanımlanmıştır.

Bulguların yorumlanması. Tanımlanan bulgular bu aşamada açıklanmış, varsa birbirleriyle ilişkisi ortaya konulmuş ve anlamlandırılmaya çalışılarak yorumlanmıştır.

Araştırmanın Geçerlilik ve Güvenilirliği

Araştırmanın güvenilirliğinin sağlanması amacıyla Bir Yusuf Masalı adlı eserde bulunan 11 şiir ve bölümleri araştırmacının belirlediği üç Türkçe öğretmenine paylaştırılarak ilgili kişiler tarafından incelenmiş, kod ve temalar çıkarılmış ve elde edilen sonuçlar karşılaştırılmıştır. Çelişkiye düşülen durumlarda farklı bir alan uzmanından görüş alınarak bir sonuca varılmıştır. Örneğin Özgünlük, Barışsever Olma, Cömert Olma gibi kodlamaların hangi tema altında olması gerektiğiyle alakalı görüş ayrılığı yaşanmış, konu ile ilgili olarak alan uzmanı akademisyen tarafından ifade edilen görüşler çerçevesinde hareket edilmiştir.

İsmet Özel’in poetikasını derinlikli olarak kavrayabilmek amacıyla şair ile ilgili olarak yapılan doktora ve yüksek lisans tezleri (Altay,2015; Kaya,2014; Tüzer,2007) ile eser ile ilgili yazılan makaleler (Bircan,2009; Sizgen,2013) incelenmiştir. Ayrıca şaire ait Üryan Geldim Geldim Yine Üryan Giderim, Şiir ve Siyaset, Kalın Türk adlı konferanslar dinlenmiş, şairin Üç Zor Mesele: Teknik, Medeniyet, Yabancılaşma adlı kitabı tetkik edilmiştir. İlgili kaynaklardan da anlaşılacağı üzere İsmet Özel oldukça kapalı şiirler yazan ve dizeleri etrafında mana duvarları ören bir şairdir. Çalışmaya konu olan eserin şiir mahiyetinde ve şairinin de anlaşılması güç bir sanatçı olmasından dolayı mısraların okuyucular tarafından farklı yorumlanabilmesi mümkündür.

Bulgular

“Bir Yusuf Masalı” adlı eserde yer aldığı belirlenen değerlerin kullanım sıklığı 2.Tablo’da, eserde yer alan değerlere yönelik beceri ve özellikler ise 3. Tablo’da gösterilmiştir. Tespit edilen değer ve beceriler kendi başlıkları altında örnekler verilerek yorumlanmıştır.

Tablo 2.Bir Yusuf Masalı Adlı Eserde Yer Alan Değerler ve Kişilik Özellikleri

Değerler	1B	2 B	3B	4 B	5B	6B	7B	8B	9B	10B	11B	Topla m	Genel Topla m
Kuran ve veya Sünnet	√ 1 X 1	√ 3 X 3					X 4					D 4 T 8	12
Cesaret/Mertlik		X 1			√ 2 X 2		√ 3		X 2	X 1		D 5 T 6	11
Masumiyet				√ 2 X 1	√ 3			√ 1	X 2			D 6 T 3	9
Tabiat Sevgisi	√ 3 X 1	X 4										D 3 T 5	8
Azim	√ 1						√ 3		√ 2			D 6	6
Dürüstlük								X 1	√ 1 X 2			D 1 T 3	4
Emek Verme / Fedakarlık					√ 1				√ 2		√ 1	D 4	4
Merhamet	√ 1					√ 1	√ 1	√ 1				D 4	4
Mürüvvet									√ 2	√ 2		D 4	4
Bilgelik					√ 1	√ 2						D 3	3
Sevgi		√ 2						√ 1				D 3	3
Sorumluluk						√ 3						D 3	3
Adalet			√ 1									D 1	2

	X 1	T 1	
Haya/Utanma	X 2	T 2	2
Ölçülü olmak	√ 1 X 1	D 1 T 1	2
Bariş sever olma	X 1	T 1	1
Cömert olma	X 1	T 1	1
Tevazu sahibi olma	X1	T 1	1
Genel Toplam			80

D ve √ : doğrudan

T ve X: zıddıyla

Değerler ve Kişilik Özellikleri

Kuran ve/veya Sünnet:

Tablo 2 genel olarak değerlendirildiğinde Bir Yusuf Masalı Şiir kitabında Kuran ve Sünnet'i sahiplenme ve yaşam tarzı haline getirme en çok (12/80) ele alınan değerdir. Münacaat şiirinde (B1) bu değer doğrudan ve zıddıyla ele alınmıştır. Örneğin: “**Çeşme var, kurnası murdar/ ...**” (sf.13) mısraında insanlığın ruhi susuzluğunu giderecek kaynağın (Kuran/nebevi pınar: sünnet) mevcut oluşuna rağmen insanlık tarafından hayat akışının buna göre düzenlenmeyişi neticesinde hayatların ziyan oluşu betimlenmiştir. Şair bu dizede adı geçen değeri zıddıyla ifade ederken şiirin devamında gelen “**Şimdi tekrar ne yapsam dedirtme bana yarabbi..**” (sf.15) ile başlayan mısralarıyla kainatın yaratıcısı olan Allah'tan kendisine yardım etmesini beklemekte ve ilgili değeri doğrudan ifade etmiş olmaktadır. Naat (B2) adlı şiirinde bu değer hem doğrudan hem de zıddıyla işlenmiştir. “**Öğretmek için cephe nedir/ Kıyam etti/ Torunu kucağında**” (sf.24) mısralarında Hz. Muhammed'in (s.a.v) insanlığa yön tayin edici bir lider olduğu doğrudan vurgulanmıştır. Şiirin içerisinde (sf.22) insanın hakiki düşmanının kim, esas görevinin ise ne olduğunu hatırlatacak olan yüce peygamberin insanların arasında bulunmayışı vurgulanmış ve insanlığın kendi kendini düşman edindiğinden bahsedilerek Kuran ve Sünnet değerinin hayata sindirilmeyişi tersten izah edilmiştir. Şivekâr'ın Yolculuğudur (B7) adlı şiirde “**Eskiler iz sürerdi/...**” (sf.77) mısralarında Kuran ve Sünnet değerinin insan hayatından kayboluşu ön plana çıkarılmıştır. Şair, eski-yeni karşıtlığını iz sürmek-aramak kavramlarıyla

bağdaştırarak ele almıştır. Ona göre eskiler iz sürmüşler başka bir deyişle bildiklerinin peşinden giderek ona bağlanmış ve birleşerek amaçlarına ulaşmışlardır. Şaire göre yeni insanlar sürekli aramaktadır. Zihinleri dünya gerçeğini çözmekte aciz kaldığı için gördüklerine odaklanmışlardır. Bu durum insanoğlunu tatminsizliğe itmektedir, maddi varlık yeni insan tipini doyuramamıştır. Yeni insan, bilinmeyen sürekli arayarak bu tatminsizliği gidermek peşindedir. Eski insanlar Kuran'ı Kerim'i ve Hz. Peygamberi takip ettikleri için iz sürmüşler, yeni insanlar ise bu değeri kaybettikleri için bir anlam arayışı içinde kalmışlardır.

Cesaret/Mertlik

Cesaret ve Mertlik değeri eserde en çok işlenen ikinci değerdir. Şair farklı mısralarda bu değeri 5/80 kez doğrudan işlerken 6/80 kez de bu değer yokluğunu vurgulamıştır. Şair Şivekâr'ın Çıktığıdır (B5) adlı şiirinde **“Üstüme saçmal tüfeğiyle ateş açtı hayat...”** ile başlayan(sf.42) mısralarıyla kadere ve gündelik hayatın insana karşı kurduğu tuzaklara cesurca bir başkaldırı sergilemek gerektiğini ifade etmiştir.. Özel, cesaretinin kaynağı olarak şairliğini ön plana çıkarmaktadır. Ancak şiirin devamında gerekeni yapamadığını **“Sana değil Davud'a yaraşıyor sapan”** (sf.42) ifadeleriyle dile getirerek cesaret değerinin kendine yakışmadığını, Hz. Davut'un bu değeri temsil ettiğini ifade etmektedir.¹

Masumiyet

Şair eserinde 9/80 bölümde masumiyeti vurgulamıştır. Şivekâr'ın çıktığıdır şiirinde geçen **“Genç bir kızla, bir bakireyle başlıyor anlatımız.. (sf.44)** mısralarıyla anlatısını Şivekâr ile yani masum bir bakireyle başlatmaktadır. Fakat zihninde bir soru vardır: "Yusuf'un masalı neden Yusuf'la başlamıyor?" Şair, bu soruyla okurun dikkatini çekmeyi amaçlamaktadır. Yusuf, cinler tarafından alıkonulmuştur. Yusuf'un Masalı, kaderi kendi elinden ziyade başkaları tarafından çizilen diğer insanların masalına benzemektedir. Bu nedenle önce diğer insanlardan bahsetmek gerekir. Mesela Şivekâr'dan. Şivekâr masumdur, bakiredir. Masumiyet beraberinde sorgulanmayı, riski de getirmiştir. Hristiyanlıkta ve İslamiyet'te masumiyetin en önemli simgelerinden biri Hz. Meryem'dir. Kur'anı Kerim'de Meryem suresinde Hz. Meryem'in tertemiz bir bakire olduğu halde Cebrail tarafından bir çocukla müjdelendiği, bunun ardından halkın kendisine iftira atarak **“ Ey Meryem! Çok çirkin bir şey yaptın”** (Kur'an-ı Kerim 19:26) şeklindeki ithamları bildirilmektedir. Şair beraberinde getirdiklerine rağmen masumiyete verdiği kıymeti şiirin devamında da dile getirmektedir.

¹. Anlatılarda Hz. Davut'un Câlut adında bir düşmanını sapanıyla yenmesine yer verilmektedir.

Şivekâr'ın Çıktığıdır şiirinde Şivekâr adında bir genç kızın ruhundaki sıkıntıyı gidermek için karlı bir havada çıktığı bir gezintide kuş avlayan insanları görmesi ve ardından kendisini bir arayış ve uyanış çilesi içinde bulması anlatılır. Şair şiirin devamında Kuran'ı Kerim'de aktarılan Züleyha'nın Yusuf'un güzelliğinde canlanan hırsları ve tutkularına telmih yapmaktadır. Şaire göre masumluk, güzellik, bakirlik beraberinde düşmanlar da getirmektedir. Eserin ilerleyen bölümlerinde masumiyeti temsil eden Şivekâr, Yusuf'a kavuşmak için ona tuzak kuracak ve bu masumiyetini kaybedecektir.

Tabiat Sevgisi ve Doğayla Bütünleşme

Tabiat sevgisi değeri eserde toplamda 8/80 kez vurgulanmıştır. Farklı yerlerde 3/80 kez doğrudan verilirken 5/80 kez de zıddıyla işlenmiştir. Münacaat(B1) şiirinde **“Heves ettim gölğemi enginde yatan/ O berrak sayfada gezindirsem diye”**(sf.11) mısralarında tabiat sevgisi doğrudan işlenmiştir. Şiirin devamında ise şehir hayatına hapsolmuş insanın giderek doğadan ve doğal olandan korktuğu vurgulanarak ilgili değerın zıddıyla değeri anlatımı gerçekleştirilmiştir.

Naat(B2) şiirinde **“Çırpını çırpını giden atlardan indik/ Girmek için patavatsız yurttaşlar sırasına”** (sf.23) mısralarıyla insanoğlunun doğa ile bütünleşmiş hikmet sahibi bir canlı türüyken davranışlarına dikkat etmeyen modern(!) bireyler haline evrilişi çarpıcı biçimde aktarılmaktadır.

Azim

Azim değeri eserde toplamda 6/80 kez vurgulanmıştır. Münacaat(B1) adlı şiirde **“Hava bozar, yüzüm eğik giderdim yine/ ...”** (sf.13) mısralarında işlenmiştir. Şivekâr'ın Yolculuğudur(B7) adlı şiirde ise (sf.83) arayış içerisinde olan insanın yaşadığı meşakatlere rağmen pes etmeyişi vurgulanmıştır. Aynı değeri Dönüş (B9) adlı şiirde hakikati arayan insanoğlunun inişli çıkışlı arayış mücadelesinde kararlılık göstermesi Şivekâr'ın yolculuğuyla özetlenmiştir.

Dürüstlük

Dürüstlük değeri eserde toplamda 4/80 defa geçmektedir, Bir Yusuf Bir Şivekâr(B8) ve Dönüş (B9) şiirlerinde zıddıyla vurgulanırken yine Dönüş(B9) şiirinde doğrudan ifade edilmiştir. Bir Yusuf Bir Şivekâr (B8) şiirinde cinler ile yaptığı konuşmaya yer verilmektedir. Yusuf eserin tüm bölümlerinde güzelliğın, derinliğın, iyiliğın timsali olarak gösterilmektedir. Ancak bu bölümde dürüst davranmayarak cinlere yalan söylediğı anlaşılmaktadır. Çünkü yanında bulunan Şivekâr'ı cinlerden saklamak istemektedir. Bu, şiirde Yusuf'un işlediğı ilk günahıdır. Dürüst davranmayarak ilk günahı işlemiş olmaktadır. Arınmış güzellik olan Yusuf dünyevi

olanla yani Şivekâr'la temas ettiğinde günahla tanışmış olmakta, şanına ve güzelliğine yakışmayan bir davranış sergilemektedir.

Dönüş(B9) şiirinde geçen **“Bir dürüstlük aradı yasla avunmakta./ ...”** (sf.105) mısralarıyla insanlığın hayatından Yusuf'un temsil ettiği derinlik ve güzellik çekildikten sonra ademoğlunun yas tutmayı bir dürüstlük arama vesilesi olarak gördüğünden bahsedilmektedir. Aynı şiirin devamında şair; insan soyunda ihtirasın bitmeyeceğini, Şivekâr'ın şahsında insanlığın Yusuf'un şahsında derinlik, güzellik ve hikmetle her temasında yükseldiğini dile getirmektedir. Ancak insan yani Şivekâr kendi gibi insanla yani Yusuf'un ailesiyle karşılaştığında hinlik taşıyan planlar ve tuzaklar kurar. Şiirin devamında Şivekâr dürüst davranmayacak ve Yusuf'a tuzak kuracaktır.

Emek Verme / Fedakârlık

Emek verme değerine eserde 4/80 yerde değinilmektedir. Dönüş(B9) şiirinde (sf.107) Şivekâr'ın Yusuf'a yani güzelliğe, derinliğe, iyiliğe ulaşma macerasında verdiği emeklere ve yaptığı fedakârlığa değinilmiştir. İns ü Cin(B10) şiirinde (sf.117) insanların Yusuf'un üzerine bir kubbe örerken verdikleri emeklere değinilir. İnsanlık ilk önce aileden sonra toplumdan edindiği ve bin bir emekle kendi inşaa ettiği kısıtlayıcı yasalarla Yusuf'un yani derinliğin, güzelliğin, özgünlüğün etrafını kuşatmak ister. Şair bu mısralarda insanlığın özgünlük ve derinlik karşısındaki menfi emeğine vurgu yapmaktadır. Şiirin devamında Yusuf'un insanların yaptığı kubbeyi yıkmaya kalkıştığı ifade edilmektedir. Ayrıca şair Suyun Sızladığıdır (B11) şiirinde Yusuf'un ailesinin mutluluğu için tüm güzellik, derinlik, masumiyet gibi yüceliklerden fedakârlık edişine vurgu yapılmıştır.

Merhamet

Merhamet değerine eserde 4/80 kez vurgu yapılmıştır. Münacaat (B1) şiirinde **“Gözyaşıymış/ insanın insana raptolduğu cevher”** (sf.15) mısralarıyla insanları birbirine bağlayan kıymetin merhamet olduğu ifade edilmiştir. Şairin bu düşüncesinin arka planı Kuran-ı Kerim ve sünnet-i seniyyeye dayanmaktadır. Kuran-ı Kerim'de Allah'ın delillerinden birinin insanlar arasında sevgi ve merhamet bağları yaratması olduğu dile getirilir(Kur'an-ı Kerim 30:21). Hz. Muhammed (s.a.v) bir hadis-i şerifinde Allah'ın rahmeti yüz parçaya böldüğünü, bu parçaların doksan dokuzunu kendisine ayırarak bir cüzünü yer yüzüne indirdiğini ve tüm varlıkların bu cüz ile birbirlerine karşı merhametli davrandıklarını ifade etmektedir(Buhari,Edep,19). Şair, Şivekâr'ın Yolculuğudur(B7) adlı şiirde **“Yalnız arayan bilir acımasını”** (sf.81) mısraıyla

sadece hakikati arzulayan ve arayan insanın acıma duygusuna sahip olabileceğini söylemektedir.

Mürüvvet

Mürüvvet değeri Dönüş(B9) şiirinde ve İns ü Cin(B10) şiirlerinde ikişer defa geçmektedir. İns ü Cin şiirinin sonunda geçen (sf.122) mısralarla Yusuf'un ailesinin ve Şivekâr'ın, Yusuf'a kavuşmalarıyla muratlarına erdikleri ifade edilmektedir. Ancak Yusuf insanların arasında döndüğü için mutlu değildir, insanlar Yusuf'un sahip olduğu "derinlik irtifasını" anlamamakta idrak ve hikmet bakımından satıhta kalmaktadırlar. Şair eserinin sonunda bulunan Suyun Sızladığıdır şiirinde bu hakikati çarpıcı bir dizeyle aktarmaktadır: **"Sızıyı gideren su/Suyun sızladığını kimseler bilmez."** (sf.125)

Bilgelik

Bilgelik değeri şiirde Şivekâr'ın Çıktığıdır(B5) şiirinde 1/80 defa, Yusuf'un Kaçırılışıdır (B6) şiirinde ise 2/80 defa işlenmiştir. **"Ama bilgelik güdümüyle Yusuf'a bakarsanız/ Sırların güzelliğini görürdünüz/ Güzelliğin sırlarıyla sarmaş dolaş"** (sf.61) mısraları Hüsnü Yusuf'a bilgelikle bakıldığında güzelliğin inkişaf edeceğini gözler önüne sermektedir. Yine Yusuf'un Kaçırılışıdır(B6) adlı şiirde (sf.56) Yusuf'u kaçıran cinlerden biri olan Kızguran'ın bilge bir cin olduğu belirtilmiştir. Şairin bilmeye ve bilgelige bakışı Kuranı Kerim kaynaklıdır. Zümer suresi 9. ayette Allah c.c. bilenlerle bilmeyenlerin birbirine denk tutulamayacağını ifade etmektedir. Bu ifadeler bilginin Allah katında mutlak bir değer olduğunu göstermektedir. İnanç ve itikat da bilgi vesilesiyle sağlanmaktadır. Kuran'ı Kerim'de ilim kelimesi 750 farklı yerde geçmesi bilginin önemini ortaya koymaktadır (Kur'an Yolu Tefsiri Cilt: 4 Sayfa: 601-603)

Sevgi

Şair sevgi değerini Naat(B2) ve Bir Yusuf Bir Şivekâr(B8) şiirlerinde toplamda 3/80 kez vurgulamaktadır. Naat şiirinde (sf.24) Peygamber efendimizin peygamberlik görevini yerine getirirken tüm varlıklara karşı sergilediği örnek teşkil edici sevgisi ifade edilmiştir. Kuran'ı Kerim'de Allah c.c Hz. Peygamberin müminlere karşı olan sevgisi ve merhametinden bahsetmektedir (Kur'an-ı Kerim 9:128). Bir Yusuf Bir Şivekâr şiirinde ise (sf.95) Yusuf'un Şivekâr'a olan sevgisi ortaya konulmuştur.

Sorumluluk

Özel, eserinde sorumluluk kavramını Kant'ın ahlak felsefesine atıfla ifade etmiştir. Sorumluluk değeri eserde 3/80 defa Yusuf'un Kaçırılışıdır(B6) şiirinde geçmektedir. Şair sorumluluk

değerini ödev cini olan Gökleren adlı cinle vurgulamaktadır. Eserde güzelliğin, derinliğin, özgünlüğün timsali olan Yusuf; haz cini Kızguran, ödev cini Gökleren ve eylem cini Sarlanan tarafından kaçırılmaktadır. Şiirin devamında (sf.73) sorumluluk değerine atıf yapılmaktadır.

Adalet

Adalet değeri eserde Sebeb-i Telif(B3) şiirinde 2/80 defa vurgulanmaktadır. Şair bu şiirde bu eseri neden ortaya koyduğunu belirtmektedir. **"Üstümde yıldızlı gök" demişti Königsbergli² / "İçerimde ahlak yasası"/ Yasa mı? Kimin için? Neyi berkitir yasa?"** (sf.29) Kant'a göre bir davranışın ahlâki olması, arzu veya faydaya dayanmayıp ödevden kaynaklanmasına bağlıdır. Kant ahlakın kaynağını insanı aşan bir üst düzey varlığa ya da ilkeye değil insana bağlamaktadır. İnsan, ahlakın ilkelerini oluşturur ve kendi iradesiyle bu ilkelere uygun yaşar. İnsan akıllı ahlakın yaratıcısıdır ve bu akıl ahlaki olarak insanda vicdan şeklinde tecelli eder. İnsan akıllı ahlakı tüm insanlar için geçerli olan evrensel bir düzlemde oluşturur. Evrensel ahlâk kurallarına uygun bir hayat yaşadıkça insan hürdür. Özgürlük ahlâk yasalarına uygun bir hayat yaşamakla mümkündür. Kant, ortaya koyduğu ödev ahlâkıyla niyetin sonuçtan önemli olduğunu vurgulamaktadır. Son yüzyılda özellikle modernizmin küresel despotizmi, başkalarının doğrularını/yasalarını/adalet anlayışını kabul eden ve insanı ontolojik olarak Tanrının yerine koyan bir ahlak anlayışı ortaya koymaktadır. Şair evrensel ahlak ve adalet yasalarına başkaldırdığını, yasa koyucu olarak sadece Adl olan Allah'ı kabul ettiğini ilan etmektedir.

Utanma

Şivekâr'ın Yolculuğudur(B7) şiirinde **"İnsanların utancı dünyaya dönüşmekten"** (sf.81) ifadeleriyle şair utanma değerinden çarpıcı bir şekilde bahsetmekte ve günümüzle alakalı çok önemli bir noktaya dikkat çekmektedir. İnsanoğlu bugün hakikat ile ilgili derdi olanı küçümsemektedir. Bilimin, pozitivizmin kutsandığı dünyada kutsala ait ne varsa fizik ötesi olan her şeyle birlikte safsata kabul edilmekte dolayısıyla aşağılanmaktadır. Halbuki hakikat derdiyle arayan insan merhamet sahibidir. Sahtenin hakikat kabul edildiği dünyada merhamete yer yoktur. Hırs, sömürgeci anlayış, maddeye odaklanmış ve ötesini yok sayan görüş insanoğlunu savaşlarla dolu bir tarihe hapsedmiştir. Şaire göre utanılacak bir şey varsa modern insan kendinden utanmalıdır. Şivekâr ve onun gibi olan insanlar yaşamları boyunca imtihanlar ve zorluklarla dolu yıllar geçirir. Bu arayış yolunda çekmedikleri eziyet kalmaz ancak yaşanan

² Königsbergli :Emanuel Kant Königsberg şehrinde yaşamıştır. Kantın mezar taşında "Gökyüzünde yıldızlar, göğsümde 'Ahlâk Yasası', işte burada yatan benim!" yazmaktadır.

sıkıntılar onlara eziyet vermez. O insanların aramaktan ve bulmaktan başka gayeleri yoktur. Aramayanlar, aramadığı için canı yanmayanlar, rahat ve konforlu yaşamlarından ödün vermeyerek memnun yaşayanlar, “sürüden” ayrılamayarak yaşamının ve tek tipleşmenin beraberinde getirdiği utancı fark etmeli ve bu konuda tefekkür etmelidirler.

Ölçülü Olmak

Ölçülü olma değeri Naat(B2) şiirinde Peygamber efendimiz şahsında biri doğrudan biri zıddıyla olmak üzere iki bölümde işlenmiştir. “**Ey hayat rengini sazandelik sanan yırtlaz kalabalık!...**” (sf.19) mısralarıyla şair kalabalıklara seslenmektedir. Şair varoluşu anlama, hakikati kavrama melekelerini yitirmiş kalabalıklar haline gelen ölçsüz insanları sarsarak onlara duymaları gereken, ölçüt haline getirmeleri gereken kişiden bahsedecektir. O kişi her davranışında ölçülü olan Hz Muhammed’tir. Zira aynı şiirin sonlarına şair Özel; reisleri, kahinleri ve şairleri üstünlüğü karşısında diz çöktüren Hz Muhammed’in (s.a.v) gülüşünde bile ölçülü bulunduğunu hatırlatmaktadır. Hz. Aişe Peygamber efendimizin ölçülü gülüşü hakkında bilgi verirken onun hiçbir zaman kahkaha atmadığını, gülümserken azı dişlerinin dahi gözükmeyerek tebessüm ettiğini belirtmiştir. (Baysal, 2020).

Barışsever Olma/Cömert Olma/Tevazu Sahibi Olma

Barışsever, cömert ve tevazu sahibi olma şair tarafından insanoğlunun tarih boyunca bir türlü bir topluluk olarak edinemediği değerler olması yönüyle Yusuf’un Kaçırılışıdır(B6) şiirinde işlenmiştir. Şair haz cini olan Kızguran’ın ağzıyla insanoğlunun ağzının payını vermektedir. Şaire göre insanoğlu nankördür çünkü en başta onu yoktan var eden Tanrı’ya karşı kibirlenerek onu reddetmiş ve ona karşı gelmiştir. İnsanoğlu kan dökücüdür çünkü ilk insan olarak bilinen Hz. Adem’in çocukları bile kan dökmüştür (Kur’an-ı Kerim 5:27-31). İnsanoğlu unuttandır çünkü Dibace şiirinde şairin belirttiği gibi Elest Bezmi’nde³ Allah’a verdiği sözü unutmuştur. Şaire göre Yusuf’un ademoğlunun habis dünyasında kalması Yusuf’a züldür.

Beceri ve Diğer Özellikler

Şairin şiirlerinde değer ve kişilik özelliklerinin dışında; varoluşu/hakikati sorgulama, anlama çabası, öz değerlendirme, insanın mahiyetini kavrama, derin düşünme gibi bilişsel beceriler ile özgünlük, özgür irade, arayış içinde olma, eyleme geçme gibi özellikler de ön plana çıkmaktadır.

Tablo 3. Bir Yusuf Masalı Adlı Eserde Yer Alan Beceri ve Diğer Özellikler

³ Ruhların evet diyerek cevap verdiği meclis.

Beceri	B1	B2	B3	B4	B5	B6	B7	B8	B9	B10	B11	Toplam	Genel Toplam
Varoluşu/hakikati sorgulama, anlama çabası	√ 1	√ 3 X10	√ 1	√ 2	√ 7 X1	√ 12 X1	√ 2				√ 1	D 29 T 12	41
Öz değerlendirme	√ 2	√ 3	√ 5	√ 2		√ 8	√ 4	√ 3	√ 5	√ 2		D 34	34
İnsanın mahiyetini kavrama	√ 1							√ 3	√ 3	√ 1		D 8	8
Derin düşünme						√ 4 X 1	√ 1	X 1	√ 1			D 6 T 2	8
Özgün düşünme			√ 2 X 4		√ 1					X 1		D 3 T 5	8
Özgür irade	√ 1		√ 2 X4		√ 1							D 4 T 4	8
Arayış içinde olma							√ 7	√ 1				D 8	8
Eyleme geçme						√ 4						D 4	4
Genel Toplam													119

Varoluşu/Hakikati Sorgulama ve Anlama Çabası

Bir Yusuf Masalı adlı eserde değerlere yönlendiren beceriler içerisinde en çok işleneni (41/119) Varoluşu/Hakikati sorgulama ve anlama çabasında olma becerisidir. Bu beceri şiirlerde 29/119 defa doğrudan ifade edilirken 12/119 defa ise tersiyle ortaya konulmuştur. Naat(B2) şiirinde şair esere **“Dinleyin ey vakti duymak doruğuna varanlar! / Falları grafiklerde bakılanlar, siz de işitin!”** (sf.19) mısralarıyla başlayarak iki grup insana seslenmiştir. Şaire göre duymak ile işitmek aynı kavramlar değildir. İşitmek ses çıkaran bir nesnenin ortaya koyduğu desibeli fiziksel olarak algılamakken duymak bir eylemin altında yatan hakikati anlamak, onun özüne

vakıf olmak demektir. Duyma fiilinin de dereceleri mevcuttur, kimi insan hakikatten bir cüz pay alırken kimi gerçeğin künhüne yakın bir dereceye vakıf olabilir. Şair ilk olarak “duymanın doruğuna varanlara” seslenmektedir. Yani hakikatin izinde olup onu anlama noktasında en ileri olanlara. Ardından “falları grafiklerde bakılanları” da seslenişine dahil ederek bu iki grup insana bir hakikati haykırmaktadır: İnsanlık Hz. Muhammed’e (s.a.v) muhtaçtır. Şair modern dünyada ekonomik verilere, dolar- euro paritelerine, borsa tablolarına hapsolmuş insanların yani hakikati arama ve anlama çabasında olmayan ve ekonomik putlara tapınmış “sürülerin” kendini dinlemesini istemektedir. Müellif Naat şiirinin devamında insanlığın bugünkü manzarasını içler acısı haliyle resmetmektedir. Kapitalist anlayışın hâkim olduğu modern dünyada insan kendi mevcudiyetinin mahiyeti hakkında tefekkür edememektedir. Çünkü yapılacak daha mühim(!) işleri vardır: Birbirini yok etmek için silah ticareti yapmak, ihtiyaç gözetmeksizin tüketmek. Şaire göre bunlar insan hayatını o kadar doldurmaktadır ki âdemoğlu “Ben kimim, nereden geldim, nereye gidiyorum?” gibi soruları aklına bile getirmeden bu kısır döngü içerisinde kendini serazat yani “özgür” kahkahaların kucağına bırakmaktadır. Özel, insanlığın içinde bulunduğu bu içler acısı halin sonuçlarının ağır olmasından korkmaktadır: İnsanlığın baş düşmanı olan şeytan gibi “bekleyiş arzından” kovulmasından (Kur’an-ı Kerim 15:28-35).

Şivekârın Çıktığıdır(B5) şiirinde geçen “**BİLMEK, BİLMEK, BİLMEK İSTEMİ/ Kızda çözdü bütün bağlarını kadim âlemin/ Âlem âlemler oldu, cümle âlem gevşedi** (sf.49) mısraları hakikati bilme yolcuğunda Hz. Peygamber (s.a.v) ile Cebrail’in a.s ilk karşılaşmalarını hatırlatmaktadır. Hz Muhammet (s.a.v) “ Söyle ne okuyayım?” diye buyurduğunda hakikati, varoluşu anlama çabasına Cebrail’in huzurunda tekrar girmiş olmakta ve kendisi için bir/kesin olan alem -fizik alem- uhrevi/gaybi olana doğru -metafizik aleme- genişlemiş olmaktadır. Böylelikle kesinliğin düğümü Hz. Muhammed (s.a.v) için çözülmüştür.

Öz değerlendirme:

İsmet Özel, eserin bazı bölümlerinde kendinin de bir parçası bulunduğu insanlığı kitle olarak değerlendirmiştir.(34/119) Bu duruma örnek olarak Dibace(B4) şiirinde Nijinski,Menelik, Mahler ve Ahmet Haşim’e atıf yaparak insanlığı kitle olarak değerlendirmiştir. Şair insanoğlunun imtihan sürecinin başlangıcına -Kalû Belâ’ya- dikkatleri çekmektedir. Kuran-ı Kerim’de (Kur’an-ı Kerim 7:172-173) anlatılan bu süreç şair için insanlığın daha suça, günaha, karanlığa, vahamete bulaşmadığı bir anı temsil etmektedir. Şaire göre insan dünyaya gelecek, onların içerisinde birtakım meziyet sahipleri bile günahlar işleyecek, delirecek, büyük acılar ve kayıplar yaşayacak kısacası dünyayı cehenneme çevirecektir.

Sebeb-i telif(B3) şiirinde geçen “**Başkalarının aşkıyla başlıyor hayatımız/ ...**”(sf.30) ifadeleri de günümüz insanı hakkında çarpıcı tespitler barındırmaktadır. Günümüzde kitleler başta sosyal medya araçları olmak üzere çeşitli vasıtalarla yönlendirilmektedir. İnsanların algıları, zevkleri, beğenileri hatta nefretleri dahi reklamlar, filmler, televizyon ve gazete haberleri gibi çeşitli araçlarla şekillendirilebilmektedir. Şaire göre toplumların düşmanlarını hatta kahramanlarını bu güçlere sahip olanlar belirlemektedir. Kitleler farkında olmadan kendi zihinlerini yönetenlere boyun eğler, şaire göre bu kitleye tabi olanların her biri aslında yalnız ve yenilgiyi kabullenmiş acizlerdir.

Özel, Bir Yusuf Bir Şivekâr(B8) şiirinde geçen “**Ve derinlik karşısında gösterdikleri/Şiddetli ve tamamen mankafa tepki/...**” (sf.93) mısralarıyla insanlığı yine bir öz değerlendirmeye tabi tutmaktadır. Eserde derinliğin, güzelliğin, iyiliğin temsilcisi olan Yusuf; insan türü gibi zalim bir ırkın arasında kalmasına rıza gösterilmeyerek cinler tarafından kaçırılmaktadır. Şaire göre Yusuf cinler tarafından kaçırılmasa insanlar ona asla rahat vermeyeceklerdir. Zira Yusuf suresi 15. ayette Hz. Yusuf’un kardeşlerinin yaptığı kötülükten bahsedilmektedir. Şaire göre Yusuf insanlar arasında kalırsa Hz. Yusuf’un akıbetini yaşayacaktır. Şair insanoğlunun derinlik karşısında budalaca bir tepki verdiğini ifade etmektedir. Zira insanoğlunun en derin ve güzel örnekleri olan peygamberlerin bile ilk karşılaştıkları tepki “deli” yahut “büyücü” olmaktadır.

İsmet Özel eserinin kimi bölümlerinde de bireysel olarak şair kimliği üzerinden kendini değerlendirmiştir. Şivekâr’ın Çıktığıdır(B5) şiirinde geçen “**Ey şair! Ey dilenci! /Kanatsız, mızımız, sözün köpeği**” (sf.42) mısralarıyla kimi zaman her şeyden şikayetçi bir söz kölesi kimi zaman cesareti kendine yakıştırmayan korkulu ama ümitvâr bir dilenci olduğunu ifade etmiştir.

İnsanın Mahiyetini Kavrama

Şair insanın mahiyetini kavramada beceri sahibi olduğunu eserinde 8/119 bölümde gözler önüne sermektedir. Bir Yusuf Bir Şivekâr(B8) şiirinde (sf.97) insanın mahiyetini “duymak doruğuna varan” kulaklara aktarmaktadır. Şaire göre insanlar diğer varlıklardan farklıdır. Onlar iletkendir, geçirendir. Birbirine ilmi, aşkı, hissi, hazzı, hüsnü aktarırlar. İnsan ile insan arasında derin bir rabıta, görünmez bir bağ vardır. Kimi zaman bağları kopar, kimi zaman tekrar kurulur ama insanı farklı kılan şey aralarında kurdukları bu irtibattır. Bu bağ kuran insanların çok azı bunu sürekli olarak sürdürebilir. Gündelik hayatın insanı çıkmazlara sokan çeşitli tuzakları, kaderin ördüğü ağlar, insanın ayağındaki nefis prangası gibi daha nice şeyler bu bağın düşmanıdır. Cevher, arazlarından sıyrıldığında yani “hakikate” çağrıldığında zamanı tahsil

edecektir. İnsan bir çağrıdır. Derinliğe, güzelliğe, merhamete, sevgiye, bilgeliğe yapılmış bir çağrı.

Derin Düşünme

İsmet Özel derinliği Yusuf'un şahsında somutlaştırmıştır ve eserde toplamda 8/119 kere vurgulamıştır. Yusuf'un Kaçırılışıdır(B6) şiirinde geçen **“Derinlik kelimesi/ Bu bapta işimize yarıyor”**(sf.58) mısralarıyla derinliği ön plana çıkarmıştır. “Niçin Yusuf?” diyecek olursak aynı soruyu soran şairin cevabı, okuyucuyu Yusuf kıssasına götürecektir. Şaire göre Yusuf "yerle göğün sırlarına ermiş olmanın bilgeliğiyle" farklı bir insan olduğu fark edildiği için kaçırılmıştır. Cinler, Yusuf'ta büyük bir derinlik olduğunu fark etmişlerdir. Hz. Yusuf kıssasında Yusuf'un üstün meziyetleri babası tarafından sezilmiş, babası Hz. Yusuf'u kardeşlerinin şerrinden korumak istemiştir. Kıssanın devamında Züleyha'nın Hz. Yusuf'un güzelliğine hayran olduğu dile getirilmektedir. Şair, güzellik ve derinlik arasındaki farkları şiirde zikretmiş, derinlik kavramını güzellikten üstün tutmuştur. Hz. Yusuf yakışıklı bir gençtir ancak şaire göre güzellik tek başına yeterli değildir. Yusuf'u gerçekte güzel kılan hisleri, ihtirası veya dış görünüşü değildir. Şaire göre Yusuf'u gerçek anlamda güzel kılan şey derinliktir. Şair şiirin devamında insanın derinleştikçe yükseldiğini, yükseldikçe derinleştikçe derinleştikçe sırlaştığını, sırlaştıkça bilgeleştiğini ve en nihayetinde güzelleştiğini dile getirmektedir.

Özgün Düşünme

Şair eserinde özgünlük becerisine 8/119 defa vurgu yapmıştır. Şivekâr'ın Çıktığıdır (B5)şiirinde geçen **“Ne kadar kendi oldu insan/ O kadar başka”** (sf.50) mısraları insanın kendi olduğu ölçüde “başka” olduğunu hatırlatır. Şaire göre sorgulamak insanı ayağa kaldıran şeydir. Sorgulayan insan kendini bulan, kendini bularak “kitleden” ayrılan ve “başka” olandır. İnsan sorgulamaya başladığı zaman insandır. Sorguladıkça içinde yaşadığı dünyanın kilitlerini kırıp, bir genetik kod olarak duygu ve zihin haritalarına işlenmiş olan “öteye” açılacaktır. Şair eserinde özgünlüğün rol modeli olarak okuyucuya Yusuf'u sunmuştur. Yusuf'un Kaçırılışıdır(B6) şiirinde geçen **“Mutlaka başka" dedirtiyor oluşu”** (sf.63) mısralarıyla onun özgünlüğü ortaya koymaktadır. Şaire göre Yusuf “başka”dır. Yusuf insanlara bir yürek taşıdıklarını hatırlatmaktadır. İnsanların merhamet sahibi olduklarını öğretmektedir. Zaten Kuran-ı Kerimde kendisini kuyulara atan kardeşleriyle bir yönetici olarak karşılaşan Hz. Yusuf'un onları bağışladığı bildirilmektedir (Kur'an-ı Kerim 12:91). Şairin eserindeki Yusuf'a derinlik atfetmesi, onunla karşılaşmanın çabucak derinleşmesi; Hz. Yusuf'un derin kuyulara atılışıyla irtibatlıdır. Zira kuyu ne kadar derinse insan o kadar derinleşir. Hz. Yusuf'u Allah

kardeşleri tarafından atıldığı kuyuda derinleştirmiştir. Derinleşmek Yusuf'la beraber hızlı olmaktadır çünkü insan derin kuyulara yavaş düşmez, birden çakılır.

Özgür irade

Şair özgür iradeye önem veren bir kişiliktir. Eserde bunu çeşitli şekillerde 8/119 defa ifade etmiştir. Şivekâr'ın Çıktığıdır(B5) şiirinde **“Söyle ona vazgeçsin beni üstümden esip yönetmekten”** (sf.41) mısralarıyla başkaları tarafından çizilen “kaderi” adeta kişileştirerek ona gövde gösterisi yapmıştır. Şairin boyun eğdiği yönlendiriliş Allah'ın kaderidir. Allah ve peygamberinden başka güçlerin kendisine bir gidişat çizmesine müsamaha göstermemiştir. Münacaat(B1) şiirinde külli iradenin insanlara sunduğu cüzi iradeye değinmiştir.

Arayış İçinde Olma

Hikmeti, mutluluğu, hakikati arayış içinde olma becerisine eserde 8/119 bölümde değinilmiştir. Şivekâr'ın Yolcuğudur (B7) şiiri **“Eskiler iz sürerdi./ Biz muttasıl arıyoruz yeni insanlar/...”** (sf.77) ifadeleriyle başlamaktadır. Şair, eskilerin Kuran-ı Kerim ve sünnet-i seniyyeyi rehber edinip izini sürdüklerini yenilerin ise bir ölçü ve ölçüt olan bu kıymetleri unutarak arayış içinde olduklarını belirtmiştir. Şaire göre Şivekâr da yenilerden biridir. Yani “bizden” biri. Bir hedefi olmadan yolda olanlardandır. Aradığı ne sevgilidir ne efendidir ne de sultandır. Onu aramaya iten, onu harekete geçiren kendi arzudur. Bir insanın yola çıkması için arzulu olması gerekir. Şivekâr'ın seçimini kendisinin yapması şair için oldukça önem arz etmektedir. Çünkü İsmet Özel, insanın en yüce tarafının şartların zorladığı doğrultuda hareket etmeyerek sahip olduğu ilkelerin gerektirdiği şekilde tercih yapmak olduğunu belirtmektedir (Özel, 2006:114). Şivekâr yeni insanlardandır ancak şaire göre diğerlerinden farklıdır. Çünkü diğer yeniler, eskilerin aksine topluluğu değil yalnızlığı ister. İsmet Özel yeni tip insanın yalnızlığı seçmesinin başlıca sebebini kapitalizm olarak görmektedir. Kapitalizmi bilinçsizliği yüzünden çaresizce kabullenmiş yeni insanın yalnızlık ürettiğini ifade etmektedir. Özel'e göre yalnızlık çağa özgü bir duygudur ve "yeni insan"da kök salmıştır (Özel,2006:98). Oysa Şivekâr “bir başka ben” bulmak için yola koyulmuştur. Şair için kendini bulmak için yola çıkmak, yola çıktığında yol için canını ortaya koymak, kendinden sıyrılıp kendine başka olanda kendini bulmak, velhasıl aramak çok kıymetlidir. Şair, insanın kesretteki vahdeti bulmadığı takdirde insan dünyasının anlamsızlaşacağını düşünmektedir. Sürülerin sığılığını terk ederek derinleşebilen insanlardan olmanın önemli olduğunu vurgulamaktadır. Şaire göre Şivekâr tek başlıktan korkmayan, farklılığın biricikliği getirdiğinin bilinciyle yola koyulana dandır. Çünkü diğer yeniler şaire göre -hepsi sahipsiz birer utanç olan- Şivekâr'ın arayışının çaresi değildirler. O Hüsn-ü Yusuf'u bulmak, onun gibi kaybolmak için koyulur yola. Şaire göre arayan insan çile çeken insandır.

Modern insan -bulduğunu sanan yahut aramak diye bir derdi bulunmayan insan- konfor alanından dışarı çıkamaz. İnsan iz sürmenin, varmanın kıymetini yaşadığı dünyanın sahte süsüyle gölgeler ve “serazat kakhahalar” atmaya devam eder. Şiirin devamında şair tasavvufi bir hakikati dile getirmektedir. Tasavvufta ibnû’l vakt, geçmiş ve gelecek kaygısından kurtulan ve yalnızca bugünü değerlendirmekle meşgul olan; ebü’l vakt ise tüm zamanların endişesinden tamamen kurtulan ve zamanın çocuğu olan kişidir. Yani bu iki kavram sâlikin, vakt ile ilişkisi bağlamında tüm seyr ü sülûk adlı manevi yolculuğunu iki ana kısma böler: ibnû’l-vakt olanlar ve ol[a]mayanlar. Tasavvufta mürşidler, mürîdlerini ibnû’l-vakt olmaya sevk ederler. Derviş, zamanın üzerine gelip geçtiği; ihtiyarlayan, toprağa konulduğunda çürüyen, zamanın fitneleriyle ve fesatlarıyla uğraşıp ömrünü tüketen kişi değildir. Derviş, manevi anlamda zamanın kendisine işlemediği, zamana bizzat işleyen kişidir. Maksadı ve matlubu bulur ve rızayı keşfederek ibnül vakt olur. Vakit içinde vakit doğurtur. Ebü’l-vakt, zamanın gerektirdiği gibi hareket eden, çağın kendisine dayattığı hayatı benimseyen, zamanını boşa geçiren, zaman kendisini nereye sürüklüyorsa oraya giden kişidir. Ebü’l-vakt’ın zamana salahiyeti yoktur. Zamanı geçirmek üzere bu hayattadır. Dolayısıyla hayırlı işlerini erteler, sorumluluklarını yerine getirmez, tembellik eder. Yunan mitolojisindeki Kronos’un çocuklarını yiyip bitirdiği gibi zaman karşısında tükenir. Mecazlardan, kesretten geçip en hakikiye gidemez. O yüzden tasavvuf erbabından İsmet Garîbullâh Efendi, Risâle-i Kudsiyye adlı eserinde “Bu mecâzlardan geçip en hakikîye gidelim, Cemâl-i Bâ-kemâl’i⁴ seyredelim demektedir” (Ustaosmanoğlu, 2000).

Eyleme Geçme

Şair eserinde eylem becerisine oldukça önem verdiğini göstermektedir. Yusuf’un Kaçırılışıdır (B6) şiirinde bu becerinin 4/119 defa üzerinde durulmaktadır. Bu şiirde Yusuf Eylem cini olan Sarlanan tarafından kaçırılmaktadır. “**Edim / Dünden hazırda güzelliği/ Güzel olan her şeyi/ Köhne yığından kaçırmaya**” (sf.69) mısraları eylemin insan hayatındaki önemini vurgulamaktadır. Şaire göre hiçbir fidan boy atarken çokluktaki zincirleri umursamaz, sadece yapar. Tohumu çatlatan, insandan insan doğuran eylemdir. Kesretteki vahdete eylemle -seyri sülûk- ile ulaşılır. Yolculuk, arayış, derinleşmek bir eylemdir. İnsanın hayatında yeniliklere kapı açan, hayatını değiştiren, küstüren, gönül alan yine eylemdir. Bezginliğin menfiliğini eylem müspetleştirir. Dirilik bir eylemdir. İnsanı insan yapan eylemleridir. Eylemlerdeki hür iradesi insanı eşrefi mahlukat yapmıştır. İnsan Allah’a hesap vermek koşuluyla hayrı da şerri

⁴ Allah-ü Teâlâ

de seçebilir. Eylemleriyle hakikat sancısı çektiğinde hakikate varış ufkunu doğurur. Ve bu ufukta insan hakikati bulur. Şaire göre Hakikate ulaşmak, güzellikle hazzı arındırmak, arayış yolculuğuna çıkmak isteyen Ademoğlu yönünü kesretten vahdete yöneltmelidir. Alemdeki çoklukta tekliği bulmalı, gördüğü her şeyde Hakkı gören Hâllâc-ı Mansûr gibi olmalıdır. İnsanoğlu hakikat yolunda harekete geçmelidir. Şaire göre insan “Ya Yusuf’a kaçmalı ya Yusuf’u kaçırmalıdır. Ya yüreğini Yusuf’la doldurmalı ya da yüreğinde Yusuf’a ait olmayan, onunla çatışan ne varsa dökmelidir.”

SONUÇ VE TARTIŞMA

Yapılan çalışmada, İsmet Özel’e ait Bir Yusuf Masalı eserinde bulunan şiirlerin analizi sonucunda; Kuran ve Sünnet (12), Cesaret&Mertlik (10), Masumiyet (9) Tabiat Sevgisi (8), Azim (6), Dürüstlük (4), Merhamet (4), Mürüvvet (4), Bilgelik (3), Emek Verme (4), Sevgi (3), Sorumluluk (3), Adalet (3), Hayâ (2), Ölçülü olma (2), Barış sever (1), Cömertlik (1), Tevazu (1) değerleri olmak üzere toplam 80 değer ve kişilik özelliği tespit edilmiştir. Değerleri gerçekleştirmeye yönelik beceriler ise eserde Var oluşu sorgulama/Hakikati anlama Becerisi (41), Öz Değerlendirme (34), İnsanın Mahiyetini Kavramak (8), Derinlik (8), Özgünlük (8), Özgür İrade (8), Arayış (8), Eylem (4) olarak tezahür etmiştir. Çalışmanın asıl amacı bu değerlerin günümüz insanına ne anlatmaya çalıştığını ortaya koymaktır.

İsmet Özel, Üç Zor Mesele: Teknik, Medeniyet, Yabancılaşma eserinde insanlığı ilgilendiren meseleleri çözüme kavuşturmadıkça bir fert olarak insanın özel meselelerine hal çare bulanamayacağını ifade ederken öte yandan insanın kendi özel sıkıntılarını çözüme kavuşturmadan insanlığı ilgilendiren konulara el atmanın gülünç bir duruma sebebiyet verebileceğini zikretmektedir. İnsan ferdini merkez kabul ederek bir çember çizildiği farz edilse bu çemberin etrafında sırasıyla aile, cemaat, millet ve son halka olarak da modern medeniyet halkasının düşünülebileceğini belirten şair Özel, insan tekinin ne kendi içinde bütünlük sağlayabildiğini ne de etrafında oluşan aile, cemaat, millet ve medeniyet halkalarıyla bütünleşme sağlayabildiğini ifade etmiştir. İnsanın asıl savaşının ilginç bir çağın bu ilginçliğe karşı olan mücadelesi olduğunu eklemiştir (Özel,2013). Bir Yusuf Masalı adlı eserde de Hüsn-ü Yusuf’un bu mücadeleyi verdiğine tanık olunmaktadır. Bu muharebe esnasında karşısına çıkan ferdi ve içtimai meseleler yukarıda zikredilen arka plan çerçevesinde işlenmiştir. Hüsn-ü Yusuf yaşadığı tüm maceraların sonunda cemiyet hayatına devam etmiştir ancak “sızıyı giderdiği halde sızlayan su” olmuştur.

Bir Yusuf Masalı adlı eserde üzerinde en çok durulan değer Kuran ve Sünnettir (12). Bu değere ulaşmada hakikati/var oluşu sorgulama ve anlama çabasında olma (41) becerisi ön plana

çıkartılmıştır. Zaten sanatçının son eseri İslam’la Damgalanmış Varoluş adlı yapıtıdır. Bu eserde İslam’ı hasım sayan modernleşmenin hangi taşı kaldırılırsa altından işe yaramayan ve kişiyi bozan bir şeyle karşılaşılacağını ifade eden Özel, eserinde insanlığın düştüğü tüm modern dehlizlerden yalnızca Kuran ve Sünnet ipine tutunarak çıkılabileceğini belirtmiştir (Özel,2021). Şair, Üç Frenk Havası adlı bir başka şiirinde geçen “**Ama neler olup bittiğini hiç bir ayetten/ Hiçbir vakit anlamayacak şehrin insanı/Şehrin insanı, şehrin insanı, şehrin/Pahalı zevklerin insanı, ucuz cesaretlerin**” dizeleriyle şehrin insanına yani modern insana olan güvensizliğini de dile getirmiştir. Zira şaire göre çağ, hakikati gölgeleme çabasında olan bir çağdır. Naat(B2) şiirinde şair esere “**Dinleyin ey vakti duymak doruğuna varanlar! / Falları grafiklerde bakılanlar, siz de işitin!**” (sf.19) mısralarıyla başlayarak iki grup insana seslenmiştir. Şaire göre duymak ile işitmek aynı kavramlar değildir. İşitmek ses çıkaran bir nesnenin ortaya koyduğu desibeli fiziksel olarak algılamakken, duymak bir eylemin altında yatan hakikati anlamak, onun özüne vakıf olmak demektir. Duyma fiilinin de dereceleri mevcuttur, kimi insan hakikatten bir cüz pay alırken kimi gerçeğin künhüne vakıf olabilir. Şair ilk olarak “duymanın doruğuna varanlara” seslenmektedir. Yani hakikatin izinde olup onu anlama noktasında en ileri olanlara. Ardından “falları grafiklerde bakılanları” da seslenişine dahil ederek bu iki grup insana bir hakikati haykırmaktadır: İnsanlık Hz. Muhammed’e (s.a.v) muhtaçtır. Şair modern dünyada ekonomik verilere, dolar - euro paritelerine, borsa tablolarına hapsolmuş insanların yani hakikati arama ve anlama çabasında olmayan ve ekonomik putlara tapınmış “sürülerin” kendini dinlemesini istemektedir.

Müellif Naat şiirinde insanlığın çağ içindeki manzarasını içler acısı haliyle dile getirmektedir. “**Top mermisi, kör testere/ defalarca boyanmış çapul parçaları/ Sıkıştırdık günlerimiz arasına ki/ Serazat kahkahalar atalım/ Yapmacıktan nefretimiz/ Sebep olsun kavgamıza/ Bekleyiş arzından kovsunlar bizi**” (sf.21) Kapitalist anlayışın hâkim olduğu modern dünyada insan kendi mevcudiyetinin mahiyeti hakkında tefekkür edememektedir. Çünkü yapılacak daha mühim(!) işleri vardır: Birbirini yok etmek için silah ticareti yapmak, ihtiyaç gözetmeksizin tüketmek. Şaire göre bunlar insan hayatını o kadar doldurmaktadır ki âdemoğlu “Ben kimim, nerden geldim, nereye gidiyorum?” gibi soruları aklına bile getirmeden bu kısır döngü içerisinde kendini serazat yani “özgür” kahkahaların kucağına bırakmaktadır. Özel, insanlığın içinde bulunduğu bu içler acısı halin sonuçlarının ağır olmasından korkmaktadır: İnsanlığın baş düşmanı olan şeytan gibi “bekleyiş arzından” kovulmasından(Kur’an-ı Kerim 15:28-35). Modernizmin dayattığı insan tipi homo economicus’dur. Modern insan hayatı üretmek ve tüketmek döngüsüne hapsetmiş, daha iyi bir statü elde etmek ve daha

çok kazanmak maksadıyla menfaatlerini temin için geliştirilen araçları hayatın amacı haline getirmiştir (Sezal, 1981:66). Shondel bu insan tipine tüketim uğruna üreten ve üretim uğruna tüketen biri olarak “daire adam” der (Kılıç, 1984: 45). Modernizmle birlikte insan manevi değerlerden uzaklaşmış, kendisine yabancılaşmış, kitleselleşmiş ve aynileşmiştir. Modernizm yaşam şartlarının iyileşmesi, refah seviyesinin artması, bilimsel gelişmelerin sağlanması gibi olumlu etkileri de beraberinde getirmiştir. Fakat Berman modern olmayı “Modern olmak, bizlere serüven, güç, coşku, gelişme, kendimizi ve dünyayı dönüştürme olanakları vaat eden ama bir yandan da sahip olduğumuz her şeyi, bildiğimiz her şeyi, olduğumuz her şeyi yok etmekle tehdit eden bir ortamda bulmaktır kendimizi.” şeklinde tanımlamaktadır (Berman, 1999: 280). Modernlikle birlikte gelen menfaatler insanoğluna bir değer kısırlığı yaşatmış ve onu kendisine boyun eğdirmiştir. Şair işte tam bu duruma karşı çıkmış ve modernizmin insanoğlu üzerindeki yok edici etkisini eleştirmiştir. Gececil Kuşların Ürkmediği Aydınlık şiirinde şair Fromm’un “meta-fetişizm” (Kılıç,1984: 58) şeklinde ifade ettiği madde/eşya tanrılaştırmasını ifade ederken insanoğlunun çirkin ama güçlü bir tanrıya taptığını ve bu yüzden ağır ve kara bir zırh taşıdığını dile getirmektedir. Şaire göre modern insan kendi değerlerini yitirerek sinsileşmiş ve maddi değerlerin, menfaatçiliğin temel gerçeklik olarak kabul edildiği bu düzende mevki, para ve madde gibi “çirkin ama güçlü” tanrılar edinmiştir. İsmet Özel, insanoğlunun tüm bu hengamesinde kendi rabbine şöyle yalvarmakta ve ilahi çağrıya muhtaç olduğunu dile getirmektedir: **Şimdi tekrar ne yapsam dedirtme bana yarabbi/Taşınacak suyu göster, kırılacak odunu/Kaldı bu silinmez yaşamak suçu üzerimde/Bileyim hangi suyun sakasıym ya rabbelalemin?/Tütmesi gereken ocak nerde?”** (sf.15)

Şivekârın Çıktığıdır(B5) şiirinde şair, hakikati bilme yolcuğunda Hz. Muhammed (s.a.v) ile Cebrail’in ilk karşılaşmalarını hatırlatmaktadır. Hz Muhammed s.a.v “ Söyle ne okuyayım?” diye buyurduğunda hakikati, varoluşu anlama çabasına Cebrail’in huzurunda tekrar girmiş olmakta ve kendisi için bir/kesin olan alem -fizik alem- uhrevi/gaybi olana doğru -metafizik aleme- genişlemiş olmaktadır. Böylelikle kesinliğin düğümü Hz. Muhammed s.a.v için çözülmüştür.

İsmet Özel, yaşamı boyunca kamuoyu tarafından cesur bir şair olarak tanınmıştır. Mataramda Tuzlu Su adlı şiirinde kendini **“Cesur ve onurlu diyecekler / Halbuki suskun ve kederliyim”** mısralarıyla ifade etmiştir. Cesaret (11) Bir Yusuf Masalı adlı eserde en çok işlenen değerlerden biridir. Naat adlı şiirinde geçen **“zihnimiz acizlerin şikayeti sığacak kadar/kanırtılırken ses etmedik/öcümüz alınacak korkusuyla irkildik.”** mısralarıyla Cesaret değerini tersten vurgulamıştır. İnsanoğlunun kendi elinden çıkmış olan çağı bir

canavara dönüştürmesi ve buna karşı duracak cesareti gösteremeyişini eleştirmiştir. Şairin Sebeb-i Telif adlı şiirde “**Konigsbergli**” diyerek ithafta bulunduğu Emanuel Kant şu ifadelerle eleştirilen insan tipine vurgu yapmaktadır (Eyigün, 2019):

“Aydınlanma, insanın kendi suçu ile düşmüş olduğu bir ergin olmama durumundan kurtulmasıdır. Bu ergin olmayış durumu ise insanın kendi aklını bir başkasının kılavuzluğuna başvurmaksızın kullanamayışıdır. İşte bu ergin olmayışa insan kendi suçu ile düşmüştür; bunun nedenini de aklın kendisinde değil fakat aklını başkasının kılavuzluğu ve yardımı olmaksızın kullanmak kararlılığını ve yürekliliğini gösteremeyen insanda aramalıdır Sapare Aude! “Aklını kullanma cesaretini göster!” Sözü şimdi Aydınlanmanın parolası olmaktadır. Doğa, insanları yabancı bir yönlendirilmeye bağlı kalmaktan çoktan kurtarmış olmasına karşın tembellik ve korkaklık nedeniyledir ki insanların çoğu bütün yaşamları boyunca kendi rızalarıyla erginleşmemiş olarak kalırlar ve aynı nedenlerledir ki bu insanların başına gözetici ya da yönetici olarak gelmek başkaları için de çok kolay olmaktadır. Ergin olmama durumu çok rahattır çünkü..”

Şair bu insan tipinden olmayışını ve çağın tüm canavarlığına karşı dik duruşunu Şivekârın Çıktığıdır adlı şiirde dile getirmiştir. Aynı şiirin devamında kimsenin karşısına çıkmaya cesaret edemediği Calût’un karşısına sapanla çıkma cesareti gösteren ve fırlattığı taşla onu alt eden Hz. Davud’a atıf yapmıştır.

Şair cesaret değerini ifade ederken bir fert olarak insanı ve içinde yaşanılan toplumu gerçekçi ve çekincesiz bir biçimde eleştirmiştir. Dolayısıyla Öz değerlendirme (34) eserde en çok geçen becerilerden biridir. Sebeb-i telif şiirinde de günümüz insanı hakkında çarpıcı tespitler barındırmaktadır. Günümüzde kitleler başta sosyal medya araçları olmak üzere çeşitli vasıtalarla yönlendirilmektedir. İnsanların algıları, zevkleri, beğenileri hatta nefretleri dahi reklamlar, filmler, televizyon ve gazete haberleri gibi çeşitli araçlarla şekillendirilebilmektedir. Şaire göre toplumların düşmanlarını hatta kahramanlarını bu güçlere sahip olanlar belirlemektedir. Alman filozof Martin Heidegger’in “Kamera, izleyiciye yöneltmiş bir silahtır.” sözü de bu durumu desteklemektedir. Kitleler farkında olmadan kendi zihinlerini yönetenlere boyun eğler, şaire göre bu kitleye tabi olanların her biri aslında yalnız ve yenilgiyi kabullenmiş acizlerdir. Şaire göre sorgulamak insanı ayağa kaldıran şeydir. Sorgulayan insan kendini bulan, kendini bularak “kitleden” ayrılan ve “başka” olandır. İnsan sorgulamaya başladığı zaman insandır. Sorguladıkça içinde yaşadığı dünyanın kilitlerini kırıp, bir genetik kod olarak duygu ve zihin haritalarına işlenmiş olan “öteye” açılacaktır. Şair eserinde özgünlüğün rol modeli olarak okuyucuya Yusuf’u sunmuştur. Yusuf’un Kaçırılışıdır şiirinde

geçen **“Mutlaka başka” dedirtiyor oluşu/ Sineyi hatırlatıyor sinesi**” (sf.63) mısralarıyla onun özgünlüğü ortaya koymaktadır. Şaire göre Yusuf “başka”dır. Yusuf insanlara bir yürek taşıdıklarını hatırlatmaktadır. İnsanların merhamet sahibi olduklarını öğretmektedir. Zaten Kuran-ı Kerim’de kendisini kuyulara atan kardeşleriyle bir yönetici olarak karşılaşan Hz. Yusuf’un onlara “Bugün yaptıklarınız yüzünüze vurulmayacak, Allah sizi affetsin! O, merhametlilerin en merhametlisidir.” şeklinde karşılık verdiğini bildirmektedir (Kur’an-ı Kerim 11:91). Şairin eserindeki Yusuf’a derinlik atfetmesi, onunla karşılaşmanın çabucak derinleşmesi Hz. Yusuf’un derin kuyulara atılışıyla irtibatlıdır. Zira kuyu ne kadar derinse insan o kadar derinleşir. Hz. Yusuf’u Allah kardeşleri tarafından atıldığı kuyuda derinleştirmiştir. Derinleşmek Yusuf’la beraber hızlı olmaktadır çünkü insan derin kuyulara yavaş düşmez, birden çakılır

Bir Yusuf Masalı adlı şiirde Yusuf, topluma karşı bu davranışı sergilemediği için kendini “sızıyı giderirken sızlamak zorunda kalan bir su” misali olarak bulmuştur. Şair eserde birçok bölümde insanlığı olumsuz yönde eleştirmiştir. Gerek İns ü Cin adlı şiirde geçen **“Cinler gibi kan içmiyor insanlar/ ama hepsi sülâlece ilik emmede usta.”** ifadeleri gerekse Bir Yusuf Bir Şivekâr adlı şiir geçen **“Gülünç özelemleri insanların/Sinir bozucu tedirginlikle/ Ve derinlik karşısında gösterdikleri/ şiddetli ve tamamen mankafa tepki/...”**(sf.93) mısraları şairin insanlığı nasıl değerlendirdiğini apaçık bir şekilde özetlemektedir. Nitekim tarih boyunca insanlığa yön tayin eden peygamberler ve filozoflar “deli” ithamına maruz kalmışlardır.

Şaire göre insanlar diğer varlıklardan farklıdır. Onlar iletken, geçirgendir. Birbirine ilmi, aşkı, hissi, hazzı, hüsnü aktarırlar. İnsan ile insan arasında derin bir rabıta görünmez bir bağ vardır. Kimi zaman bağları kopar, kimi zaman tekrar kurulur ama insanı farklı kılan şey aralarında kurdukları bu irtibattır. Bu bağ kuran insanların çok azı bunu sürekli olarak sürdürebilir. Gündelik hayatın insanı çıkmazlara sokan çeşitli tuzakları, kaderin ördüğü ağlar, insanın ayağındaki nefis prangası daha nice şeyler bu bağın düşmanıdır. Cevher, arazlarından sıyrıldığında yani “hakikate” çağrıldığında zamanı tahsil edecektir. İnsan bir çağrıdır. Şairlerin hayal güçleri insanlığın ruhlarını aydınlatır, iyileştirir, eşya ve hakikati daha iyi kavramasını sağlar. İnsanı kaba gerçekliğin baskısından kurtararak özgürleştirir. Dünyaca ünlü hekim, filozof ve şair olan İbni Sina şairlerin söz sultanı olduklarını ve şiirleriyle ruha zevk vererek bir nevi hekimlik görevi ifa ettiklerini dile getirmektedir (Uğurlu,1991). Özellikle teknoloji ve beraberinde getirdiği modern çıkmazlar insanlığı kaba ete, maddi zevklere ve manevi irtifa düşüklüğüne sevk etmekte ve kendisinde tedavisi zor manevi hastalıklar zuhur ettirmektedir. Şair Bir Yusuf Masalı adlı eserinde insanların dünyasını düşük, aciz, zevksiz bir dünya olarak

ifade ederken Cinlerin dünyasını yüksek, berrak bir mutluluk diyarı olarak tasvir etmiştir. Özel, Bir Yusuf Masalı adlı eserde bahsettiği Azim (6), Dürüstlük (4), Merhamet (4), Bilgelik(3), Sevgi(3), Adalet (2), Hayâ (2), Ölçülü olmak (2), Barış sever olma (1), Cömertlik (1), Tevazu sahibi olma(1) değerleri ve Masumiyet (9), İnsanlığın Mahiyetini Kavrama (8), Derinlik (8), Özgünlük (8), Özgür irade (8), Eylem (4) becerileri ile aslında insan dünyasının manevi anlamda irtifa kazanabileceğini belirtmiştir.

İsmet Özel, toplum tarafından iyi anlaşılabilmiş bir sanatçı değildir. Hulki Cevizoğlu'yla 2005 yılında gerçekleştirdiği bir televizyon mülakatında kendisini özümseyen bazı kişiler haricinde toplum tarafından anlaşılmadığını dile getirmiştir (Özel Mülakatı, Ceviz Kabuğu, 2005). Şairlerin toplumun hayatındaki önemi göz önüne alındığında İsmet Özel gibi sanatçıların daha iyi anlaşılmasını sağlayacak her türlü faaliyet ehemmiyet arz etmektedir. Çalışmamız Bir Yusuf Masalı adlı eserdeki şiirleri değerler ve modernizm üzerinden anlamaya yönelik bir çabanın yalnızca bir boyutunu ihtiva etmektedir. Şairin şiirlerini, düşünce yazılarını içerdiği değerler açısından anlamaya yönelik daha fazla çalışma yapılması toplumun âli menfaatlerine uygun olacaktır. Zira yalnızca sanatçıları ve düşünürlerini iyi anlayan toplumlar dünya üzerinde kalıcı bir varlık gösterebilmiştir. Toplumun, insanlık değerlerini özümseyip yaşatabilecek bir seviyeye ulaşması özellikle eğitimcilerin sanatçı ve filozoflarını nesillere iyi tanıtabilmesine bağlıdır.

KAYNAKÇA

- Akyüz, Y. (2021). *Türk Eğitim Tarihi*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Ahmet, S. A. R. I. İsmet Özel ve Paul Celan'ın Şiirlerinde Şehir İzleği/The City Metaper In the Lyrics of İsmet Özel and Paul Celan. *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, 14(36), 157-171.
- Akdoğan, B. (2001). Sanat, Sanatçı, Sanat Eseri ve Ahlak. *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 42(1), 213-245.
- Altay, A. (2015). *Folklor ve metinlerarasılık bağlamında İsmet Özel'in bir Yusuf Masalı adlı eserinin incelenmesi* (Master's thesis, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Arslan, M. (2013). *İsmet Özel'in Din ve Toplum görüşü* (Doctoral dissertation, Marmara Üniversitesi).
- Aysel, Ş. A. S. İ. Halk Hikayesi Olarak Yusuf ile Züleyha. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 0(56), 304-310.

- Azap, S. (2013). Ontolojik Çözümleme Yöntemi ve “Kanla Kirlenmiş Evrak” Şiiri Üzerine Bir Çözümleme Denemesi. *Electronic Turkish Studies*, 8(1), 845-852.
- Baysal, Z. (2020). *H. Peygamberin Örneğinde Sözsüz İletişim*. Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- Berman, M. (1999). *Katı Olan Her Şey Buharlaşıyor*, (Ü. Altuğ, Çev.). İletişim Yayınları.
- Bircan, U. İsmet Özel'in “Bir Yusuf Masalı” Adlı Şiirinin Saussure'cü Bağlamda Yapısal Çözümlemesi. *Gazi Türkiyat Türkoloji Araştırmaları Dergisi*, 1(5), 585-609.
- Caird, E., & Bal, M. (2018). Eleştiri Düşüncesi: Kant'ın Eleştiri Felsefesi'ne Giriş. Kaygı. Bursa Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Felsefe Dergisi, (30), 253-279. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/kaygi/issue/36417/411256>
- Çetin, N. (2000). Yeni Türk Şairinin "Yusuf Ve Züleyha Hikâyesi" Duyarlığı. *Türkoloji Dergisi*, 13 (1), 0-0. https://doi.org/10.1501/Trkol_0000000122
- Daşdemir, Ö. (2013). Yeniden-Yazılmış Bir Yusuf İle Züleyha Hikâyesi Üzerinde Metinlerarası Bir Okuma. *Turkish Studies-International Periodical For The Languages, Literature And History Of Turkish Or Turkic*, 8(9). 1010-1018.
- Demir, F., Erol, Kemal (2017). Sezai Karakoç İle İsmet Özel'in Poetik Fikirleri Bağlamında Türkiye'de Modern İslami Şiir. *The Journal of Academic Social Science Studies* 0(60). 132-145.
- Eyigün, C. (2019). Kant'ın ve Foucault'nun Gözünden Aydınlanmaya Bakmak, *Etkileşim Dergisi*, 3, 146-147.
- Fedai, C. (1997). *İsmet Özel'in Hayatı, Edebi Şahsiyeti ve Şiirleri Üzerinde Bir İnceleme*. (Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi).
- Fedai, C. (2018). İsmet Özel'in Şiirlerinde 1965-1975 Dönemi Siyasî Olayları ve Halka Bakış. *Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*, 58(2), 375-397.
- Garibullah, İ. (2000). *Risale-i Kudsiyye Tercümesi*. (M. Ustaosmanoğlu, Çev.). Sıraç Kitabevi.
- Geçen, S. (2012). İsmet Özel Şiirlerinde Başkaldırı/Modernizmin Yozlaştırdığı Düzene Başkaldırı. *Electronic Turkish Studies*, 7(3). 1215-1228.
- Gürson, E. (1966). Geceleyin Bir Koşu, *Yeni Dergi*, 3(24), 34.

- Günelan, İ. G. M. (2006). Modern ve Geleneksel Değerler Arasında Yabancılaşan İnsan. *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 2006(2), 127-142.
- Kağan, M., & Yılmaz, N. (Eds.). (2019). *Karakter ve Değer Eğitimi*. Pegem Akademi.
- Kalıntürk, (2013, Aralık 10). Üryan geldim yine üryan giderim[Video]. Youtube.
- Kalıntürk. (2013, Aralık 10). *Üryan geldim yine üryan giderim* [Video]. Youtube. <https://www.youtube.com/watch?v=0N10Z98PWS0&t=1s>
- Kalıntürk. (2016, Haziran 1). *Kalın türk* [Video]. Youtube. https://www.youtube.com/watch?v=SGrh_1-HIek&t=1376s
- Kalıntürk, (2005, Haziran 11). *İsmet Özel Mülakatı* [Video]. Youtube. <https://www.youtube.com/watch?v=ZQQwo-oBUHc&t=4292s>
- Kaplan, Y. (2017, Şubat 55). Modernlikle Hesaplaşmadan Postmodernliğe Yakalandık *Yeni Şafak*. <https://www.Yenisafak.Com/Yazarlar/Yusuf-Kaplan/Modernlikle- Hesaplasmadan- Postmodernlige-Yakalandik-2035986>
- Karasar, N. (2008). *Bilimsel Araştırma Yöntemi* (17.Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kaya, A. (2014). *İsmet Özel, Hayatı, Şiiri ve Poetikası*. (Doktora Tezi, İnönü Üniversitesi).
- Kayacan, M. (2014). Kur'anî Perspektiften Kant Ahlakı. *Eski yeni*, (28), 37-52.
- Kaymakcan, R. ve Meydan, H. (2014). *Ahlâk değerler ve eğitimi*. İstanbul: Dem Yayınları.
- Keskin S. C. (2021) Değerler Eğitime Tarihsel Süreçte Genel Bir Bakış: Türk Devletlerinde Değerler Eğitiminin Dünü ve Bugünü. İçinde Ş. Koca, P. Erten (Eds.), *Eğitim Bilimlerinde Araştırma ve Değerlendirmeler – I* (ss. 131-160). Gece Kitaplığı.
- Kırılmaz, H., & Ayparçası, F. (2016). *Modernizm ve Postmodernizm Süreçlerinin Tüketim Kültürüne Yansımaları*. İnsan ve İnsan, 3(8). 33-53.
- Kılıç, S. (1984). *Yabancılaşma*. Rahmet Yayınları.
- Kur'an-ı Kerim*. (2020). Diyanet İşleri Başkanlığı.
- İsbir, E. (2017). Akıl, İnanç ve Yorum Bağlamında Aydınlanma Üzerine Bir İnceleme. *Journal of Faculty of Letters/Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 34(2). 127-140.
- Orhanoğlu, H. (2010). 1950 Sonrası Türk Şiirinde Tabiat ve Dünya Algıları. *Turkish Studies*, 5(3), 1950.

- Özel, İ. (2019). *İslamla Damgalanmış Varoluş*. Tiyo Yayınları.
- Özel,İ. (2018). *Üç Zor Mesele Teknik-Medeniyet-Yabancılaşma*. Tiyo Yayınları.
- Özel, İ. (2013). *Şiir Okuma Kılavuzu*. Tiyo Yayınları.
- Özbay, M. & Tayşi, E. (2011). Dede Korkut Hikâyeleri'nin Türkçe Öğretimi ve Değer Aktarımı Açısından Önemi. [Elektronik Sürüm] *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*. 1 (1), 21-31.
- Rıfat, A. T. A. Y., & Güven, B. (2016). Daimî Varoluşsal Kaygı: İsmet Özel Şiiri Örneği. *Turkish Academic Research Review*, 6(5), 1517-1544.
- Sallan, S., & Boybeyi, S. (1994). Postmodernizm-Modernizm İkilemi. *Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Felsefe Bölümü Dergisi*. 15, 314-325.
- SEZAL, İ. (1981). *Sosyal Bilimlerde Temel Kavramlar*, Birlik Yayınları.
- Sırrı, V., & Mehmedoğlu, A. U. (2015). Karakter Eğitimi: Dün, Bugün Ve Yarın/Character Education: Yesterday, Now And Tomorrow. *Journal of History Culture And Art Research*, 4(1), 121-144.
- Sizgen, B. A. (2013). Yusuf'un Masalı'nı İnsanlığın Masalı Olarak Okumak. *Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi*, 2(2), 15-26.
- Uğurlu, C. (1991). Tıp ve Şiir. *Ankara Tıp Mecmuası*. 44, 649-656.
- Tural, Ş. (2010). İsmet Özel Şiirinde Şehir Algısı. *Turkish Studies*, 5(1), 1346-1360.
- Turan, İ. (2014). Karakter eğitimi: Amerika örneği. *Marife Dini Araştırmalar Dergisi*, 14(1), 75-92
- Türk Dil Kurumu Sözlüğü. (t.y). Değer. İçinde *Güncel Türkçe sözlük*. Erişim tarihi: Temmuz 13, 2021, <https://sozluk.gov.tr>
- Türk Dil Kurumu Sözlüğü. (t.y). Eğitim. İçinde *Güncel Türkçe sözlük*. Erişim tarihi: Temmuz 13, 2021, <https://sozluk.gov.tr>
- Tüzer, İ. (2007). *İsmet Özel'in Şiirleri Üzerine Bir İnceleme* (Doktora tezi, Kırıkkale Üniversitesi).
- Tüzer, İ. (2007). Üç Firenk Havası'ndan Modern İnsana Ölüm ve İsmet Özel. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, (22), 189-202.
- Ulusoy, K., & Dilmaç, B. (2014). *Değerler Eğitimi*. Ankara: Pegem Akademi.

- Toka, B. İsmet Özel Örneğiyle Bireysellik ve Toplumsallık Açısından ‘Şiirde Anlam’. *Fraktal*, 1, 11-14.
- Yaman, H., Taflan S. & Çolak, S. (2009). İlköğretim İkinci Kademe Türkçe Ders Kitaplarında Yer Alan Değerler. *Değerler Eğitimi Dergisi*. 7(18), 107-120.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2003). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, N. (2020). İsmet Özel’in Erbaın’inde Modernitenin Eleştirisi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (Teke) Dergisi*, 9(2), 642-664.
- Yılmaz, N. (2018). İdeoloji’den Din’e: İsmet Özel’in 70 Sonrası Şiirlerinde Anlam Arayışı. *Dil Ve Edebiyat Araştırmaları*, 18(18), 57-80.

Introduction

The use of the expression "value" in the dictionary of the Turkish Language Association as "the whole of the material and spiritual elements that include the social, cultural, economic and scientific values of a nation" (Turkish Language Institution Dictionary, 2021). Education, on the other hand, aims at some behavioral changes in people according to a certain understanding and criterion. In the dictionary of the Turkish Language Association, education is expressed as “directly or indirectly helping children and young people acquire the necessary knowledge, skills and understandings to take their place in social life, and develop their personalities, inside or outside the school” (Turkish Language Institution Dictionary, 2021). Therefore, it is possible to express values education as an activity that values the moral side of education and enables students to develop positive qualities in actual terms.

Values education is an activity that has been going on since the very ancient times of history. In the Qur'an, Allah Almighty said in the 36th verse of Surat an-Nahl: “For we assuredly sent amongst every people a messenger, (with the command), "Serve Allah, and eschew Evil": of

the people were some whom Allah guided, and some on whom error became inevitably (established). So travel through the earth, and see what was the end of those who denied (the Truth). Allah states that since the beginning of human history, Allah has sent prophets who can be defined as value educators. Both the ancient Greek philosophers and the thinkers and leaders in the fields of civilizations such as Egypt, India and China contributed to the societies they lived in on issues such as morality, wisdom and humanity.

When Turkish history is examined in relation to value education, it is understood that the "Alpine" type was dominant in the Turkish nation before Islam. Alps in Turkish epics; he came to the forefront with his character traits such as courage, compassion, valor and determination. With the acceptance of Islam, "Erenlik" was added to the "Alpine" type, and a mystical and otherworldly guardianship and maturity character emerged, and Turkish children were tried to be raised as a perfect "Alperen" (Coşkun Keskin, 2021). In the Seljuk and Ottoman periods, especially the borders were drawn within the framework of the Qur'an and Hadith, and a value education understanding that took its origins from these two basic sources became dominant (Akyüz, 2021). With the introduction of the concept of secularism into the constitution with the Republic, an understanding that derives its source from human, not divine, has become dominant and a paradigm dominated by universal/western values has been put forward. Values education is explicitly and implicitly included in the curriculum of courses such as Turkish, Social Studies, Religious Culture and Moral Knowledge, Turkish Language and Literature taught in schools affiliated to the Ministry of National Education. Especially Turkish and Turkish Language and Literature courses come to the fore in terms of their content and qualities, in terms of transferring national and universal values to new generations through literary works. In this context, in this study, the poetry book called *Bir Yusuf Masalı*, one of the important works in Turkish literature, is analyzed with a value focus and in this way it is aimed to present a value perspective to the readers. In his work titled *A Yusuf Masalı*, the poet has lost his resistance like a leaf against the guiding winds of perception of the modern world and presented a modern time adventure to the passive human being and reminded the values that humanity should follow. In the study, İsmet Özel's book, *A Yusuf Masalı*, was examined and It has been tried to find an answer to the question of which values and skills the poems in the work contain and what worthlessness they criticize.

Method

Model of the Research

In this study, single scanning model, one of the scanning models, was used. İsmet Özel's work named Bir Yusuf Masalı was examined by document analysis method based on this model.

Study Material

In this study, the data source consists of eleven poems in the work called Bir Yusuf Masalı, published by the poet in 2000 from Şule Publications.

Data Collection Process and Analysis

The data of the study were evaluated with descriptive analysis. The data, whose categorical framework was determined, were defined in the findings section by making quotations from the poem in order to be easily understood and read. The identified findings were explained later, their relationship with each other, if any, was revealed and interpreted by trying to make sense of them.

Validity and Reliability of the Research

In order to ensure the reliability of the research, 11 poems and their sections in the work called Bir Yusuf Tale were shared with three Turkish teachers determined by the researcher and analyzed by the relevant people, codes and themes were extracted and the results were compared.

Results

In this study Qur'an and Sunnah, courage/courage, love of nature, innocence, perseverance, honesty, compassion, prudence, wisdom, labor, love, responsibility, justice, humility, shame, balancing act., peace-loving, generosity, modesty. Values and personality traits were found. In addition, skills such as questioning existence and truth, trying to understand, self-evaluation, grasping the nature of human beings, deep thinking, original thinking, choosing and making decisions with free will, being in search and taking action were identified that support the values mentioned.

Conclusion and Discussion

İsmet Özel stated in his work that one can get out of all the modern pits that humanity will go to, only by clinging to the rope of the Qur'an and Sunnah. According to the poet, modern times are trying to overshadow the truth. In the modern world, where the capitalist understanding is dominant, people cannot think about the nature of their own existence. Because there are more

important(!) things to do: Like trading weapons to destroy each other, consuming without need. Modern human life is trapped in the cycle of production and consumption. With modernism, people have moved away from spiritual values and have become alienated from themselves. Today, the masses are guided by various means, especially social media tools. Public perceptions, tastes, likes and even hatreds can be shaped by various means such as advertisements, movies, television and newspaper news. According to the poet, those who have these powers determine the enemies and even the heroes of societies. As the German philosopher Martin Heidegger said, “The camera is a weapon aimed at the audience.” The word also maintains this situation. Society unconsciously submits to those who rule their minds. People should not accept this. According to the poet, questioning differentiates a person from others. Man is human when he begins to question.

According to the poet, people are different from other beings. Human is conductive, people transfer love, science and beauty to each other. There is a deep and invisible bond between people. Modern life is the enemy of this bond.

The most emphasized value in A Yusuf Masalı is the Qur'an and Sunnah (12). In addition to the ability to question existence (41) is brought to the fore. In fact, the last work of the artist is Existence Stamped with Islam. In this work, he states that modernization sees Islam as an enemy. Islam is the only way to get rid of the problems brought by modernization. It is revealed in the Qur'an: “Behold! Thy Lord said to the angels: I am about to create man, from sounding clay from mud moulded into shape; ‘When I have fashioned him (in due proportion) and breathed into him of My spirit, fall ye down in obeisance unto him.’ So the angels prostrated themselves, all of them together. Not so Iblis: he refused to be among those who prostrated themselves. (Allah) said: ‘O Iblis! what is your reason for not being among those who prostrated themselves?’ (Iblis) said: ‘I am not one to prostrate myself to man, whom Thou didst create from sounding clay, from mud moulded into shape.’ (Allah) said: ‘Then get thee out from here; for thou art rejected, accursed. And the curse shall be on thee till the day of Judgment.’ The poet is afraid of being expelled from God's presence like the devil by following modernism.

It is important to try to understand the poems of poets. Because only societies that understand their artists and thinkers well have been able to have a permanent presence in the world. İsmet Özel's poems should be analyzed well and in detail. İsmet Özel said that he was not understood enough in a program he attended. (Özel Mülakatı, Ceviz Kabuğu, 2005). Therefore, every effort to understand the poet is important.